

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalian koulutusohjelma

Tarja Järvelä

PÄIVÄHOIDON MERKITYS VANHEMMILLE

Opinnäytetyö 2015

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

JÄRVELÄ, TARJA

Opinnäytetyö

Työn ohjaaja

Toimeksiantaja

Tammikuu 2015

Avainsanat

Päivähoidon merkitys vanhemmille

50 sivua + 4 liitesivua

Lehtori Ari Vesanen

KymiCare Minna Veistilä

varhaiskasvatus, varhaiskasvatustuki, päiväkotitoiminta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miksi perheet käyttävät varhaiskasvatuksen palveluita. Varhaiskasvatuspalveluita ovat päivähoito, perhepäivähoito, avoin varhaiskasvatustoiminta sekä esiopetus. Varhaiskasvatustukilain on uudistamassa ja perheiden subjektiivista päivähoito-oikeutta on rajaamassa. Tämä tutkimus kohdistui varhaiskasvatuksen alueella päivähoito-merkitykseen vanhempien näkökulmasta.

Tutkimus oli kvantitatiivinen. Tutkimusaineisto on hankittu lomakkeiden avulla. Lomakkeessa oli mukana myös kaksi avointa kysymystä, jotka tuottivat laadullista aineistoa. Kysely toteutettiin yksityisen päiväkodin lasten vanhemmille. Tutkimushetkellä päiväkodissa oli 63 perhettä. Tutkimukseen osallistui 43 perhettä eli vastausprosentti oli 68 %.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että suurin osa lapsista on päivähoitossa, jotta vanhemmat voivat käydä töissä. Tutkimustulosten mukaan päiväkodilla on tärkeä tehtävä myös lapsen sosiaalisen kehityksen, ryhmätaitojen ja kaverisuhteiden edistäjänä. Lisäksi tärkeänä pidettiin sitä, että lapset saavat turvallisen hoitopaikan, jossa he saavat ammattilaisten tarjoamaa asiantuntevaa hoitoa sekä ohjausta, kun vanhemmat ovat töissä. Päiväkodin koettiin auttavan ja tukevan lapsen kasvua ja kehitystä ohjatun toiminnan ja kavereiden keinoin. Vanhemmat mieltävät päivähoito-osaksi alle kouluikäisten lasten kasvatusta.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Services

JÄRVELÄ, TARJA

Bachelor's Thesis

Supervisor

Commissioned by

January 2015

Keywords

The Meaning of Early Childhood Education for Parents

50 pages + 4 pages of appendices

Ari Vesanen, Senior Lecturer

KymiCare Minna Veistilä

early childhood education, early childhood law, kindergarten

The aim of this was to find out why families are using early childhood services. The early childhood services are: day care, family day care, early childhood education, and pre-school education. Early Childhood Education Act is under reformation and subjective rights of family day-care subjective rights are about to be limited.

The research method used was a quantitative research. The data was obtained by a questionnaire. The questionnaire included two open questions which produced the qualitative data for the study. The research survey was pointed to the parents of a private nursery school. At the time of the Study there were 63 families using the services of the nursery school. 43 of the families took part in the Survey resulting in the response rate of 68%.

It can be concluded from the results that the majority of the children are using day-care services enabling their parents to go to work. According to the results nursery school is an important part in children's social development, group behavior skills, and helping the children to form friend relations. In addition, it was noted to be important for children having a safe place, where they are taken care of and guided by professionals while their parents are at work. The nursery school was considered in order to help and support children's growth and development by the means of guided action and friends. The parents find daycare as an important part of pre-school aged children's education.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	VARHAISKASVATUKSEN YHTEISKUNNALLINEN MERKITYS	7
	2.1 Varhaiskasvatus	7
	2.2 Päivähoitolaista varhaiskasvatukseen	8
	2.3 Varhaiskasvatussuunnitelma	10
	2.4 Vanhempien rooli varhaiskasvatuksessa	11
	2.5 Verkostoyhteistyö	12
	2.6 Yhteiskunnassa tapahtuvien muutosten vaikutukset	14
	2.7 Palvelujärjestelmän muutos – ryhmästä yksilöön	16
3	PÄIVÄKODIN MERKITYS	17
	3.1 Päiväkotinäyttelyn instituutiona ja merkityksen antajana	17
	3.2 Päiväkodin merkitys syrjäytymisen ehkäisemiseen	18
	3.3 Päiväkodin vaikuttavuustekijät	20
	3.4 Perhe	21
	3.5 Kasvatuskumppanuus	21
4	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET AIHEESTA	23
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	24
	5.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset	24
	5.2 Tutkimusprosessi	25
	5.3 Tutkimusmenetelmä	26
	5.4 Tutkimusaineiston hankkiminen	27
	5.5 Aineiston analysointi	28
	5.6 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	28
6	TULOKSET	29
	6.1 Taustatiedot	29
	6.2 Varhaiskasvatuksen merkitys perheille	31

6.2.1	Lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen	32
6.2.2	Vanhemmuuden tukeminen	36
6.2.3	Päivähoito-oikeus	38
6.2.4	Päivähoidon merkitys lastensuojelun tukitoimena	39
6.2.5	Lapsen kasvuympäristö	39
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	40
8	POHDINTA	43

LÄHTEET

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Kyselylomake

Liite 3. Taulukko

Liite 4. Taulukko

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö liittyy yhteiskunnallisesti ajankohtaiseen aiheeseen, varhaiskasvatukseen. Päivähoitolaki on yli 40 vuotta vanha, ja sitä ollaan uudistamassa. Opetusministeri Jukka Gustafsson nimitti työryhmän valmistelemaan uutta varhaiskasvatustilaa, ja työryhmä jätti esityksensä hallitukselle maaliskuussa 2014 (Opetus- ja kulttuuriministeriö). Keskustelua lain uudistuksista ja lasten sekä lapsiperheiden hyvinvoinnista on käyty vilkkaasti eri foorumeilla. Keskusteluissa on noussut esille huoli lasten pahoinvoinnin lisääntymisestä, mikä näkyy mm. sosiaali- ja terveystieteiden ruuhkautumisena. Tämä on nostanut esille kysymyksen ennaltaehkäisevän työn tärkeydestä ja merkityksestä. Varhaiskasvatustilain uudistuksessa on kyse ennen kaikkea lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Kasvatusammattilaisten mielestä varhaiskasvatus vaikuttaa lapsen oppimiskykyyn ja tulevaisuuden valinnanmahdollisuuksiin enemmän kuin mikään myöhemmin elämässä hankittu koulutus. Uuden lain myötä jää nähtäväksi, säilyvätkö aiemmat oikeudet ennallaan. (Kekkonen 2014.)

Tutkimustehtävänä on selvittää, miksi lapsi on päivähoitossa ja millainen merkitys varhaiskasvatuksella on vanhemmille. Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36 antaa kaikille lapsille oikeuden osallistua kunnalliseen päivähoitoon riippumatta todellisesta tarpeesta. Päivähoitolaki määrää kunnan huolehtimaan, että kaikille alle kouluikäisille lapsille, jotka hoitoon hakevat, on myös tarjottava hoitopaikka. Kunnan velvollisuus on järjestää asia. Kunnan päivähoitosta vastaavien tulee huolehtia resursseista ja tiloista siten, että päivähoitolain asetukset täyttyvät. Tämä tutkimus kohdistetaan päiväkodin lasten vanhemmille. Opinnäytetyöni aiheen valintaan vaikuttaa päätökseni suorittaa sosionomin tutkinnon rinnalla lastentarhanopettajan pätevyys. Työn tilaajana toimi sosiaalialan AMK-verkosto.

Teoreettinen viitekehys rakentuu varhaiskasvatuksesta, päivähoitosta, perheestä, kasvatuskumppanuudesta ja vanhemmuudesta. Tutkimus toteutetaan selvittämällä vanhempien mielipiteitä kyselylomakkeen avulla. Tutkimus toteutetaan Haminan yksityisen päiväkodin lasten vanhemmille kevään 2014 aikana.

2 VARHAISKASVATUKSEN YHTEISKUNNALLINEN MERKITYS

2.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuspalvelut ovat keskeinen toimintakokonaisuus lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmässä. Varhaiskasvatuspalvelut muodostuvat kunnan tai yksityisen järjestämästä päivähoidosta ja esiopetuksesta sekä muusta toiminnasta kunnan avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta. (THL 2014.)

Vanhempien mielestä varhaiskasvatus on tärkeää, koska se mahdollistaa työssäkäynnin ja opiskelun. Varhaiskasvatus luo mahdollisuuden lapsen sosiaalisen kehitykseen ja kaverisuhteiden luomiseen. Lapsen osallistuessa varhaiskasvatustoimintaan tuetaan lapsen kasvua ja oppimista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö.)

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa varhaiskasvatus on määritelty osaksi elinikäistä oppimista. Varhaiskasvatus, johon kuuluvat esiopetus sekä perusopetus, muodostavat lapsen kehityksen kannalta etenevän jatkumon. Yhteiskunta ohjaa ja valvoo, kuinka varhaiskasvatusta toteutetaan kunnallisissa tai yksityisissä päiväkodeissa sekä perhepäivähoidossa. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista sekä tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa. Lapsen leikkiminen on huomioitu tärkeänä osana lapsen päivittäisessä toiminnassa. Lapsen elämään vaikuttavat myös erilaiset kerho- ja leikkitoiminnat, harrastusryhmät sekä lasten keskinäinen leikkikulttuuri. (Lastentarhaopettajanliitto; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 13.)

Varhaiskasvatusta ja päivähoitotoimintaa ohjaavat erilaiset valtakunnalliset asiakirjat, kuten lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset, varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Kuntakohtaiset asiakirjat ohjaavat varhaiskasvatustoimintaa. Kuntakohtaisia asiakirjoja ovat mm. kunnan varhaiskasvatuksen linjaukset ja strategiat, varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat, yksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat sekä lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 8–9.)

Suomalaisen varhaiskasvatusjärjestelmän arvopohja perustuu kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin, lakeihin, asetuksiin sekä muihin ohjaaviin asiakirjoihin. Päivähoito on keskeisin yhteiskunnallisen varhaiskasvatuksen toimintaympäristö. Päivähoitojärjestelmä rakennettiin, jotta pienten lasten äitien olisi mahdollista käydä työssä. Päivähoitoa ei nähty ensisijaisesti lapsen vaan vanhempien kautta määräytyvänä oikeutena tai tarpeena. Järjestelmä muuttui vuonna 1996, jolloin kaikille lapsille tuli subjektiivinen oikeus päivähoidon. Päivähoito on ensisijaisesti lasta varten. (Lastentarhaopettajanliitto.)

Yhteiskunnassamme vastuu pienen lapsen hoivasta, kasvatuksesta ja opetuksesta on aina ollut jollakin tavalla jaettu. Lapsen jokapäiväiseen elämään on vanhempien lisäksi osallistunut laaja perhe- ja muu lähiyhteisö. Nykyisin kasvatusvastuu jakautuu useammin perheen ja yhteiskunnan varhaiskasvatuspalveluiden kesken. Yhteiskunnan varhaiskasvatuspalvelut ovatkin keskeinen osa suomalaisen lapsiperheen arkea sekä lasten toiminta- ja oppimisympäristöä. Varhaiskasvatuspalvelut ovat samalla osa lapsiperheille palveluja tarjoavaa laajempaa verkostoa. Lapsen oikeuksia koskevan yleis-sopimuksen arvoista keskeisin on lapsen ihmisarvo. Tähän perusarvoon liittyneenä sopimus kattaa neljä yleisperiaatetta, jotka ovat (Lastentarhaopettajanliitto.):

- syrjintäkielto ja lasten tasa-arvoisen kohtelun vaatimus
- lapsen etu
- lapsen oikeus elämään ja täysipainoiseen kehittymiseen
- lapsen mielipiteen huomioon ottaminen.

2.2 Päivähoitolaista varhaiskasvatuslakiin

Vuonna 1973 säädettiin laki lasten päivähoitolaista. Tätä voidaan pitää lähihistoriamme mittavimmista varhaiskasvatuksen hankkeista. Päivähoitolain myötä käynnistyi suomalaisessa päivähoitopolitiikassa ja päivähoitojärjestelyissä uusi vaihe. Päivähoito määriteltiin kaikille sitä tarvitseville tarkoitettuksi sosiaalipalveluksi, ja samalla se irrotettiin aiemmista kytkennöistä lastensuojeluun ja vähävaraisuuteen. Päivähoito on sittemmin määritelty osaksi varhaiskasvatusta, mikä tarkoittaa alle kouluikäisten lasten kasvatusta. Päivähoitolain muutos tehtiin vuonna 1983 lisäämällä tavoitepykälä 304/1986 kyseiseen lakiin. Lain mukaan päivähoiton tulee tarjota lapselle jatkuvat,

lämpimät ja turvalliset ihmissuhteet sekä tukea lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea koteja kasvatustyössä. (Alasuutari 2003, 24–25.)

Työelämäkytkennästä päivähoitopolitiikka sanoutui irti, kun kaikille lapsille määriteltiin subjektiivinen oikeus päivähoitoon vuonna 1996. Päivähoitopaikan saaminen ei ollut enää sidoksissa vanhemman työssäkäymiseen tai perheen muihin elämäntilanteisiin. Päivähoidossa työskentelevät kasvatuksen ammattilaiset ovat tulleet vahvasti mukaan alle kouluikäisten lasten hoitoon ja kasvatukseen. Päivähoito ei enää ole ensisijaisesti sosiaalisesti tai taloudellisesti heikossa asemassa olevien perheiden ja lasten tukija. Päivähoidon ja muun varhaiskasvatuksen suhteessa painotetaan vanhempien kanssa tapahtuvaan tasavertaiseen kasvatuskumppanuuteen. (Alasuutari 2003, 25–26.)

Neljäkymmentä vuotta vanhaa päivähoitolakia ollaan uudistamassa. Uutta varhaiskasvatustilakia pohtivan työryhmä on jättänyt esityksensä hallitukselle maaliskuussa 2014. On odotettavissa, että eduskunnassa käydään voimakasta keskustelua lain sisällöstä. Keskustelua ovat herättäneet mm. päiväkotien ryhmäkoko, henkilökunnan koulustausta, lasten hoitopäivien pituus ja subjektiivinen kokopäivähoito-oikeus. Nämä asiat tulevat jakamaan kansanedustajien mielipiteitä. Suomalaisvanhemmat ovat olleet erityisen tyytyväisiä lastensa varhaiskasvatukseen. Vanhemmat toivoisivat kuitenkin enemmän tietoa lapsen päivästä ja toiminnasta sekä yhteistyön lisääntymistä henkilökunnan kanssa. Vanhemmat haluaisivat myös osallistua enemmän toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Kehittämistarpeina nähdään loma-aikojen järjestelyt, asiakasmaksujen kohtuullisuus, henkilöstön riittävyys ja lapsiryhmässä olevien lasten määrä. Kehittämisen kohteeksi nimettiin myös sisä- ja ulkotilojen asianmukaisuus, terveellisyys ja turvallisuus. Henkilökunnan vaihtuvuus on mietityttänyt vanhempia. Erityisesti lapsen yksilöllisen tuen saaminen ja lapsen osallisuus toiminnan suunnittelussa huolestuttavat vanhempia. Vanhemmat haluaisivat saada enemmän tietoa lapsensa päivästä ja toimintayksikön toiminnasta, vaihtelua yhteistyön toimintamuotoihin henkilökunnan kanssa ja lisäystä yhteistyön määrään. Tiedot tulivat esille opetus- ja kulttuuriministeriön suorittamasta kyselystä 2013–2014, johon vastasi 11 266 vanhempaa. Kyselyn aineisto on ilmeisesti suurin koskaan Suomessa kerätty varhaiskasvatuksen vanhempien mielipiteitä kartoittava selvitys. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 72–73.)

Hallitusohjelman ja valtioneuvoston päättämän koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan säädetään laki varhaiskasvatuksesta. Tavoitteena on, että

laadukas ja saavutettavissa oleva varhaiskasvatus ja esiopetus taataan koko ikäluokalle. Hallitusohjelman mukaisesti päivähoitojärjestelmää kehitetään syrjäytymistä ehkäisevänä ja perheille joustavampana palveluna. Lakiesityksenä ehdotetaan, että päivähoito säilyisi subjektiivisena kokopäivähoito-oikeutena kaikille lapsille. Oikeus samaan päivähoitopaikkaan säilyisi, vaikka lapsi olisi välillä kotona hoidossa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö.)

2.3 Varhaiskasvatussuunnitelma

Suomessa julkaistiin vuonna 2003 valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatuksen perusteissa on määritelty puitteet erilaisissa palveluissa toteutettavalle varhaiskasvatukselle. Tavoitteena on, että varhaiskasvatus toteutuu yhdenvertaisena koko maassa sekä lisää kasvattajien ammatillista osaamista. Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan jokaiselle lapselle, joka on päivähoitossa. Suunnitelma tehdään yhdessä lapsen vanhempien kanssa ja sitä arvioidaan säännöllisin väliajoin. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan lapsen yksilölliset tuen ja ohjauksen tarpeet. Suunnitelmassa huomioidaan myös lapsen kokemukset, tämänhetkiset tarpeet, tulevaisuuden näkymät, mielenkiinnon kohteet sekä vahvuudet. Varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta koko henkilökunta voi toimia johdonmukaisesti ja huomioida lapsen yksilölliset tarpeet. Varhaiskasvatuksessa toimivat työntekijät osaavat havainnoida lapsen kehitystä tietoisesti sekä pystyvät huomioimaan lapsen tarpeet toiminnan suunnittelussa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32–33.)

Varhaiskasvatuksen käytännön kehittäminen lähti siitä, että OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) teki vuosituhaten vaihteessa kansainvälisen arvioinnin varhaiskasvatuksen toteuttamisesta 20:ssä maassa. Suomalainen varhaiskasvatusjärjestelmä oli yhtenä arviointikohteena. Kansainvälisesti suomalaista lasten ja lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmää pidettiin korkeatasoisena. Arviossa nousi esille kuitenkin kattavan varhaiskasvatussuunnitelman puute. Arviossa tuotiin esille, että vanhemmilla tulisi olla vahvempi rooli kasvatuskumppaneina. Varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelu koskee kaikkia päivähoitossa olevia lapsia. Uudenlainen käytäntö merkitsee yhteiskunnallista puuttumista pienten lasten ja heidän perheidensä elämään. Tätä voidaan pitää yhtenä konkreettisena käytäntönä, joka tuottaa ideoita siitä, miten lasten, vanhempien ja perheiden tulisi elää ja mihin tulisi toiminnalla pyrkiä. Varhaiskasvatuksen asiakirjoissa mainitaan myös siitä, että hoiva ja kasvatus ovat

sijoitus lapsen tulevaisuuteen. Viime vuosina päivähoitossa on laadittu lapsille varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsen yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma on osa kunnallista ja valtakunnallista hierarkiaa. Varhaiskasvatussuunnitelmalla pyritään yhdenmukaistamaan varhaiskasvatuksen palveluja ja kehittämään niiden laatua. Varhaiskasvatussuunnitelma on valtakunnallisessa ohjeistuksessa ainoa selkeästi määritelty yhteistyökäytäntö kodin ja päivähoiton välillä. (Alasuutari & Alasuutari 2011, 29–30.)

2.4 Vanhempien rooli varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisten linjauksien mukaan lasten vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus ja kasvatusvastuu. On tärkeää, että vanhemmat osallistuvat lapsensa kodin ulkopuoliseen varhaiskasvatukseen sekä sen suunnitteluun ja arviointiin. Vanhempia tulee informoida yhteiskunnan järjestämistä erilaisista varhaiskasvatuspalveluista sekä niiden kasvatuksellisista, hoidollisista ja opetuksellisista tehtävistä. Varhaiskasvatuksen valtakunnallisten linjauksien mukaan vanhemmat valitsevat lapsensa varhaiskasvatuksen toimintaympäristöt sekä vaikuttavat varhaiskasvatuksen toteuttamiseen. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 17–18.)

Vanhempien toiminnalla on suuri merkitys lapsen kasvuun. Sukulaiset, ystävät, tuttavat sekä lapsen hoitajat tai opettajat vaikuttavat lapsen ja vanhemman välisen suhteen kehittymiseen sekä siihen, miten vanhemmat toimivat vanhemman roolissaan. Suomen Kuntaliiton Lasso-projektissa kehitetyn vanhemmuuden roolikartan mukaan vanhemmille luokitellaan viisi erilaista roolia: elämän opettaja, ihmissuhdeosaaja, rakkauden antaja, huoltaja ja rajojen asettaja. Roolien keskiössä on lapsi kehitysvaiheisiin liittyvine tarpeineen. Roolikartassa vanhemmuuden roolit ovat nimensä mukaisia. Ihmissuhdeosaajan roolissa vanhempi on lapsen kuuntelija ja auttaja. Huoltajan roolissa vanhempi tarjoaa lapselle ruoan, vaatteita ja virikkeitä. Rajojenasettajana vanhempi huolehtii lapsensa vuorokausirytmistä ja turvallisuudesta. Elämäopettajana vanhempi opettaa lapselleen oikean ja väärän merkityksen sekä arkielämän taitoja. Rakkauden antajana vanhempi lohduttaa ja hyväksyy lapsensa omana itsenään. Vanhemmuuden roolikartta on menetelmä, jota voi käyttää keskustelun tukena, kun vanhempien kanssa tehdään varhaiskasvatussuunnitelmaa. (Sosiaaliportti; Ainasoja 2014, 28.)

2.5 Verkostoyhteistyö

Varhaiskasvatus edellyttää eri tahojen yhteistyötä. Verkostoyhteistyötä tehdään yhdessä lasta ja perhettä palvelevan verkoston kanssa. Yhteistyötahoja ovat mm. opetus-, sosiaali-, terveys-, kulttuuri- ja liikuntatoimi, yksityiset palveluntuottajat, seurakunnat, järjestöt, oppilaitokset ja sosiaalialan osaamiskeskukset. Yhteistyötahojen kanssa pidettävissä verkostopalavereissa sovitaan yhteistyökäytännöistä ja periaatteista. Verkostotyöskentelyssä sovitut tavoitteet ja toteuttamismenetelmät kirjataan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Opetustoimen kanssa yhteistyön tavoite on yhteistyömuotojen ja rakenteiden luominen ja kehittäminen niin, että varmistetaan lapselle kasvatuksellinen ja opetuksellinen jatkumo. Lastenneuvolassa käyntien tarkoitus on seurata lapsen kasvua ja kehitystä sekä tarvittaessa ohjataan perhettä hakeutumaan eri palvelujen piiriin. Verkostoyhteistyön tavoitteena on mahdollisimman varhainen puuttuminen ongelmatilanteissa ja tukitoimien järjestäminen perheille. Lapsen etua palvelevat yhteistyökäytännöt ja periaatteet on oltava sovittuina lastensuojelun, perhetyön, perheneuvolan, kotipalvelun ja muiden sosiaalitoimen palvelujen kanssa niitä tilanteita varten, joissa neuvotellaan yksittäisen lapsen asioista tai edellytetään viranomaisten puuttumista. (Stakes 2005, 10.)

Varhaisella tuella pyritään saamaan apua ongelmiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Näin pyritään ehkäisemään ongelmien kasaantumista ja antamaan tukea ennen kuin ammattiavulle olisi tarvetta. Varhaista tukea pidetään jokaisen lapsen oikeutena, ja se voi liittyä mihin tahansa lapsen elämän osa-alueeseen. Tukea tulisi antaa oikeaan aikaan, huolen herätessä mahdollisimman nopeasti, vaikka ei diagnoosia olisikaan. Varhainen tuki on myös yksilöllistä. Varhainen tuki on tarpeen perheen kriiseissä, kuten lapsen sairastuessa tai syntyessä vammaisena tai vammautuessa. Varhaista tukea tarvitaan kaikissa niissä tilanteissa, kun perheen omat voimavarat eivät riitä. Vahvat peruspalvelut edistävät hyvinvointia ja auttavat havaitsemaan ongelmia ajoissa.

Hopparin mukaan lapsen hyvinvointiin vaikuttavat moniammatillisen yhteistyön toimintatavat ja päätökset. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset tiedostavat, että lapsen ja perheen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi tarvitaan vastavuoroista yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Verkostoyhteistyö toteutuminen vaatii luottamusta, toisen työn ja osaamisen tuntemista. Varhaiskasvatuksesta saatujen kokemusten mukaan moniammatillisen yhteistyön toteuttamisen tueksi tarvitaan säännöllisiä mo-

niammatillisia tapaamisia, organisaatioon luotuja yhteistoiminnan rakenteita sekä yhteisiä toimintakäytäntöjä. Moniammatillinen yhteistyö esiintyy asiakaslähtöisenä, jolloin keskeistä yhteistyössä on lapsi sekä lapsen ja perheen tarpeet. Yhteistyötä vaikeuttaa usein tiedon heikko kulku, muiden työtehtävien huono tunteminen sekä ajanpuute. Yhteistyön haasteeksi tutkimuksessa osoittautui myös varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun epätietoisuus lasta koskevan tiedon jakamisesta, vaitiolo- tai salassapitosopimukset. Tämä ongelma on todettu valtakunnanlaajuisesti. (Hoppari 2014, 67–71.)

Hopparin tutkimuksessa (Hoppari 2014) käsiteltiin vaitiolo- ja salassapitosopimukseen kohdistuvaa epätietoisuutta. On esitetty, että laadittaisiin lasten ja perheiden kanssa työskentelyyn liittyviä tietojen vaihtoa ja salassapitoa koskevaa sääntelyä käsittelevä opas. On myös todettu, että Suomesta puuttuu laki moniammatillisesta yhteistyöstä. Lakiin tulisi kirjata, kuinka toimia eri palvelutuottajien välisten tietojen vaihtamisen, tallentamisen ja käsittelemisen tilanteissa. Voisiko viranomaisilla olla yhteisiä tietokantoja? Tutkimuksessa tuli esille, että varhaiskasvatuksen asiantuntijat kokivat yhteistyön paikoin haasteellisenä toteuttaa, mutta he tekivät yhteistyön eteen kaiken mahdollisen saadakseen lapselle tarpeellisen avun. Yhteistyöhön pyritään ja yhteistyökumppanit etsitään, koska sen tiedetään olevan lapsen edun mukaista. Laadukkaalla varhaiskasvatuksella ja joustavalla yhtenäisellä palvelujärjestelmällä on hyvät edellytykset edistää lapsen hyvinvointia, joka kantaa pitkälle tulevaisuuteen. (Hoppari 2014, 67–71.)

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen kuuluu sosiaalialan ammattilaisen perustehtävään. Sosiaalialan ammattilaisen eettisten ohjeiden mukaan työntekijän tulee edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta asiakkaidensa elämässä ja koko yhteiskunnassa. Tiedon tuottaminen ja välittäminen eteenpäin on tärkein keino vaikuttaa asioihin. Sosiaalialalla kerätään paljon tilastollista informaatiota ja asiakaspalautetta. Tietoa tulee rohkeasti viedä eteenpäin yhteistyötahoille. Sosionomina ongelmien ja epäkohtien havaitseminen ja niihin puuttuminen on tärkeää ja välttämätöntä, jos halutaan asiakkaan elämään muutosta. Sosionomilta vaaditaan laajaa sosiaalipalvelujärjestelmän tuntemusta ja palveluohjaukseen ohjaamista.

Monikulttuurisuus ja kieliongelmat tulivat esille suorittaessani harjoittelujaksoa päiväkodissa. Kaikki lapset ovat yhdenvertaisia ryhmän jäseniä, ja heillä on yhdenvertaiset oikeudet oppimiseen. Maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalista osallisuutta tue-

taan ja vahvistetaan päiväkodeissa suomen kielen opetuksella. Harjoittelujaksolla pääsin mukaan tutustumaan kieliryhmään, jossa seurasin erilaisia opetusmenetelmiä sekä havainnoin lasten kielenkehitystä. Tavoitteena oli kielenkehitys, jotta esikouluun ja kouluelämään siirtyminen mahdollistuisi ja tasapuoliset oppimismahdollisuudet taat-taisiin lapsille. Toimiessani sosionomina tulee minun huomioda lapsen etu ja tunnis-taa lapset ja perheet, jotka elävät riskitilanteessa, sekä hyödyntää varhaisen puuttumi-sen käytäntöjä ja eri tahojen yhteistyötä.

2.6 Yhteiskunnassa tapahtuvien muutosten vaikutukset

Varhaiskasvatuksessa näkyvät yhteiskunnassa tapahtuvat rakenteelliset, kulttuuriset ja taloudelliset muutokset sekä niiden vaikutus perheiden elämään. Maailmanlaajuisesti muutostrendejä ovat globalisaatio ja väestömuutokset. Muutoksia tapahtuu työn ja henkisten voimavarojen alueella, turvallisuudessa, kestävän kehityksen sekä osaami-sen ja kulttuuriympäristön alueilla. Yhteiskuntamme muutostrendejä ovat väestöra-kenteen muutokset, globalisaatio ja liikkuvuus. Muutokset vaikuttavat myös varhais-kasvatuspalveluihin. On arvioitu, että lasten ja nuorten ikäluokat pienenevät, perus-kouluikäisten määrä on vuonna 2020 noin 10 % pienempi kuin nykyisin. Maamme aluerakenteen muuttuessa yhä suurempi osa väestöstä siirtyy aluekeskuksiin ja har-vaan asuttu maaseutu hiljenee. Aluerakenteen muuttuessa lasten ja nuorten määrä kas-vaa muuttovoittokunnissa, ja se vaikuttaa myös palveluihin. Lisäksi väestörakenteeseen vaikuttaa kasvava maahanmuutto. Maahanmuuttopolitiikka muuttaa yhteiskuntaa yhä monikulttuurisemmaksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 29–30.)

Varhaiskasvatuksen kannalta merkittävänä muutoksina voidaan pitää seuraavia asioita:

- lapsiperheiden elämäntilanteiden monimuotoistuminen
- asiakkuuden kehittyminen osallisuudeksi
- vanhempien työoloihin liittyvät muospaineet, kuten matkatyö ja etätyö
- paikallisen vastuun korostuminen
- laadunhallinnan ja suunnittelun nouseminen keskeiseen asemaan
- alueellisen yhteistyön lisääntyminen
- tietoyhteiskuntakehityksen eteneminen
- jatkuvan muutoksen haasteet osaamiselle
- oppimiskäsitysten muuttuminen
- syrjäytymisuhka ja tuloerojen sekä terveys- ja hyvinvointierojen kasvu

- sosiaalisten ongelmien kasautuminen
 - kunta- ja palvelurakennehanke
 - monikulttuurisuuden lisääntyminen
- (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 29–30.)

Yhteiskunnan tuomat muutokset ovat vaikuttaneet varhaiskasvatuksen henkilöstön työtehtäviin. Työtehtävät ovat pedagogisesti, sosiaalisesti ja yhteiskunnallisesti laajentuneet ja monimutkaistuneet sekä työn vaativuus on lisääntynyt. Muutos haastaa henkilöstön uusiutuvaan osaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen. Merkittävien muutosten ovat tuoneet lapsuuden kulttuureja muokkaavat globaalit prosessit. Näitä prosesseja ovat olleet kansainväliset lapsen oikeudet tai globaalia talouspolitiikkaa edistävien etujärjestöjen suositukset, jotka ovat ohjanneet kansallisvaltioiden päätöksentekoa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 30; Satka, Alanen, Harrikari & Pekkarinen 2011, 7–11.)

Tutkimustoiminta on lisääntynyt, ja tieteellistä tietoa lapsen kasvusta, oppimisesta, perheistä ja yhteiskunnasta on paljon. Lapsuuden tutkimuksessa lapsiin kohdistuvan intensiivisen poliittisen kiinnostuksen on arveltu johtuvan investointitilanteesta, jossa valtion on huolehdittava kilpailukyvyystään kansainvälisillä markkinoilla. Tämän vuoksi lasten ja nuorten arjessa toimivat instituutiot sekä palvelualojen yksityiset yritykset ovat alkaneet toimia jatkuvien uudistusten strategioilla. Muutosten kohteena ovat lasten ja nuorten arjen hallinnan tavat kuten toimijuuden osaaminen ja kompetenssit. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 30; Satka, Alanen, Harrikari & Pekkarinen 2011, 7–11.)

Yhä useammin työ on organisoitu monia ammattialoja ja vapaaehtoisia yhteen liittäviksi verkostoiksi, projekteiksi tai kumppanuuksiksi. Modernin hyvinvointivaltion kehittyminen ei ole kyennyt poistamaan näköalattomuutta ja syrjäytymisuhkaa, jotka liittyvät monien ihmisten elämään. Sosiaaliset ongelmat ovat monimutkaistuneet. Perheiden ja lasten kasvun tukeminen edellyttääkin järjestelmien ja palveluiden tasolla yhteistyötä ja moniammatillisuutta. Lisäksi näkemykset oppimisesta ja yleensäkin ihmisen kehityksestä ovat muutoksessa. Koulu ja koulutus ovat vain yksi osa oppimista. Oppimisenäkemykset korostavat oppijan oman aktiivisuuden merkitystä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 30; Satka, Alanen, Harrikari & Pekkarinen 2011, 7–11.)

2.7 Palvelujärjestelmän muutos – ryhmästä yksilöön

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman 2011 – 2015 mukaisesti varhaiskasvatus siirtyi opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen 1.1.2013. Päivähoito lakkasi olemasta sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu. Varhaiskasvatus vuoteen 2020 – hanke on julkaissut varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportin. Neuvottelukunta on raportissaan esittänyt, että päivähoitoa koskevaa lainsäädäntöä uudistettaisiin, kehitettäisiin henkilöstön osaamista ja koulutusta sekä kehitettäisiin päivähoidon- ja varhaiskasvatuspalveluja. Tulevaisuuden tavoitteena on, että kehitetään varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmää sekä vahvistettaisiin varhaiskasvatuksen tutkimusta ja kehittämistä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 3.)

Varhaiskasvatustyön yhteiskunnallista muutosta kuvaa palvelujärjestelmän yhteydessä käytetyn käsitteistön muutos. Päivähoitokäsitettä käytettiin pääsääntöisesti vielä 1980-luvulla. Käsite korostaa palvelun ydintarkoitusta, lapsille järjestettyä hoitoa vanhempien työn tai opiskelujen ajaksi. Päivähoitoa ei hahmotettu ensisijaisesti lapsen vaan vanhempien kautta määräytyvänä oikeutena tai tarpeena. Varhaiskasvatuksen kannalta merkittävä muutos käynnistyi, kun subjektiivinen päivähoito-oikeus myönnettiin lakimuutoksella (Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36,11a §). Subjektiivinen päivähoito-oikeus perustuu kokonaan uudenlaiseen varhaispalveluiden ydintarkoitukseen. Varhaispalveluiden tarkoitus ei ole vanhempien työssäkäynnin tai opiskeluiden mahdollistaminen. Varhaiskasvatuspalveluiden tarkoitus on turvata jokaisen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen tavoitteellinen ja suunnitelmallinen edistäminen. Muutos on johtanut suuriin muutostarpeisiin koko palvelutarjonnan, varhaiskasvatusosaamisen ja työmenetelmien kehittämisessä. Varhaiskasvatus on muuttumassa ryhmäperusteisesta päivähoidosta kohti yksilölähtöistä varhaiskasvatusta. Yksilölähtöinen varhaiskasvatus ei sulje pois ryhmän ja vertaissuhteiden merkitystä. Tärkeänä pidetään sitä, miten kasvattajat pystyvät havaitsemaan sekä tunnistamaan lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta keskeiset tekijät. Kasvattajan tulee huomioida ne päivähoidon arjen eri tilanteiden, kasvattajan toiminnan, varhaiskasvatusympäristön, vuorovaikutussuhteiden ja pienryhmien ohjaamisessa sekä suunnittelussa. Muutoksen myötä korostuu kasvatustalan ammattilaisten osaamisen kehittäminen keskeiseksi haasteeksi mm. lapsi- ja perhelähtöisten työmenetelmien kehittämisen sekä työn uudelleen hahmottamiseen. Varhaiskasvatuksessa ensisijaisena kohteen ei ole enää lapsiryhmä vaan yksilö. Lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistämistä suunnitellaan yhdessä lapsen vanhempien

kanssa. Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa (Stakes 2003, 2005) korostetaan lapsihavainnoinnin ja lapsikohtaisen suunnittelun merkitystä, varhaiskasvatussympäristön jatkuvaa arviointia ja muokkaamista lapsen mielenkiinnon ja oppimishaasteiden mukaisesti. (Alila & Parrila 2011, 156–158.)

3 PÄIVÄKODIN MERKITYS

3.1 Päiväkoti instituutiona ja merkityksen antajana

Päiväkodit ovat instituutioita, joiden toimintaa määrittää kulloinkin voimassa oleva päivähoidon ja esiopetusta koskeva lainsäädäntö. Laki lasten päivähoidosta tuli voimaan vuonna 1973. Lakia on uudistettu useita kertoja lisäämällä siihen yksityiskohtia. Lain kokonaisuudistusta on valmisteltu jo pitkään. Päiväkoti on osa laitoksellista lasten varhaiskasvatus- ja päivähoidon järjestelmää. Usealle lapselle yksi elämän tärkeimmistä yhteisöistä on päiväkoti. Stakesin tilastojen mukaan 2010 Suomessa päivähoidossa olevien lasten määrä on pysynyt noin kymmenisen vuotta melko samana olleen 59 - 63 %. Päiväkodissa lapset muodostavat vertaisyhteisöjä, joissa lapset saavat yhdessä toimiessaan monenlaisia kokemuksia yhteisöstä. Lapset harjoittelevat yhteisössä sosiaalisia taitoja, kuten jakamista, vuorovaikutustaitoja ja ystävällistä käytöstä. (Nummenmaa, Karila, Joensuu & Rönholm 2007, 11; Helisniemi-Närvä 2013, 10.)

Alasuutarin tutkimuksessa 2003 *Kuka lasta kasvattaa* nousi esille, miten vanhemmat tulkitsevat päivähoidon merkityksen lapsille. Vanhemmat mieltävät päivähoidon ja erityisesti päiväkotitoiminnan tärkeäksi osaksi alle kouluikäisten lapsen kasvatusta. Hoidon merkitys tulkitaan etenkin pedagogis-opetuksellisista ja kasvatuksellisista lähtökohdista. Päivähoidon pidetään vanhempien puheissa luonnollisena ja tarpeellisena osana alle kouluikäisten lasten kasvatusta. Päiväkodin pedagogis-opetuksellisen roolin perustelut tulevat vanhempien tulkinnoissa heidän kasvattajana toimimisesta sekä ohjatun kasvatustoiminnan ja kasvatuksen asiantuntijuuden merkityksen korostamisesta. Merkityksellisenä koettiin aikuisen suunnittelema, ohjaama ja määriteltyihin kasvatustavoitteisiin perustuva toiminta. Kotona tarjottavat virikkeet koettiin riittämättöminä. Tämä tulkinta on kulttuurillisesti niin vahva, että kotona lastaan kasvattavat joutuvat selittelemään, että lapsi saa myös kotona hyvän ja kehitystä tukevan kasvatuksen. (Alasuutari 2003, 76–77, 162–163.)

Päivähoidossa otetaan huomioon jokaisen lapsen yksilöllisyys ja persoonallisuus sekä noudatetaan lapsilähtöisyyden periaatteita. On tutkittu, että vanhemmat arvostavat sitä, että päivähoito tekee lapsen olon onnelliseksi ja turvalliseksi. Tieto lasten tyytyväisyydestä luo vanhemmille mielenrauhan tunteita sekä mahdollistaa tarvittaessa käytännön tuen saamisen päiväkodin henkilökunnalta. Näin päivähoitolla, kuten päiväkodillakin on moninaisia merkityksiä niin lapsen kuin vanhempien kannalta. (Helisniemi-Närvä 2013, 9–10.)

3.2 Päiväkodin merkitys syrjäytymisen ehkäisemiseen

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti tulee eri väestöryhmät ja sukupolvet ottaa huomioon oikeudenmukaisesti. Sopimus edellyttää, että lasten oikeudet tulee turvata riippumatta vanhempien varallisuudesta, syntyperästä tai muista vastaavista tekijöistä. Yhteiskunnalla on velvoite tukea niiden lasten elämää, joiden vanhemmat eivät syystä tai toisesta kykene turvaamaan lapsilleen samanlaisia lähtökohtia kuin lapsilla keskimäärin maassamme on. Vaikea taloudellinen tilanne on usein koettanut useita lapsiperheitä. Lasten ja perheiden syrjäytymisen ehkäisyä pidetään tärkeänä asiana. Syrjäytyminen nähdään usein prosessina, jossa huono-osaisuus kasautuu saman ihmisen tai perheen elämässä. Harvoin vain yksittäinen huono-osaisuuden piirre, kuten työttömyys, perhekriisi, alhainen tulotaso, huono asumistaso tai yksittäinen sairaus ajaa henkilöä yhteiskunnan syrjäpoluille. Syrjäytyminen nähdään usein syrjäytymiskierteenä, jossa vastoinkäymiset seuraavat toisiaan. Tällöin elinehtojen aineelliset puutteet ja elämänhallintaa heikentävät tekijät kasautuvat. (Sosiaali- ja terveysministeriö 1999, 48–49.)

Lapsilla ja nuorilla syrjäytymisriskit usein kytkeytyvät vanhempien ja lähiyhteisön ongelmiin. Ongelmien kasautuminen alkaa jo lapsuudessa. Ensimmäiset merkit ovat usein nähtävissä jo päivähoitossa. Psykkisesti tai fyysisesti huonosti hoidetut lapset viestivät vanhempien vaikeuksista huolehtia lapsistaan. Varhaislapsuudella ja kodilla on keskeinen merkitys lapsen myöhemmälle kehitykselle. Lapsuuden vaikeudet aiheuttavat epäonnistumisen tunteen, joka myöhemmin saattaa altistaa ongelmille. Ongelmiin pitäisi puuttua ajoissa, sillä ongelmilla on taipumus monimutkaistua ja säilyä vuodesta toiseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 1999, 48–49.)

Vuonna 1997 perheiden kanssa työskentelevät sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijät pitivät monien lapsiperheiden elämäntilannetta vaikeana. Perheiden elämää varjosti työttömyys. Työttömyys tuo mukanaan useita ongelmia mm. toimeentulovaikeudet, avuttomuus vanhempina, vanhemmuuden tuen puute sekä muu henkinen ja aineellinen ahdistus. Vanhempien kokemat vaikeudet heijastuvat lasten hyvinvointiin. Moni lapsi elää arkea, johon ei kuulu vanhempien tai lähiympäristön aikuisten työssäkäynti. Vanhempien ohella myös lapset uhkaavat jakautua selviytyjiin ja syrjäytyjiin. Taloudellisen laman ja suurtyöttömyyden vaikutukset ovat kohdistuneet lapsiin ja nuoriin enemmän kuin muuhun väestöön. Lapsille ja nuorille tarkoitettuja palveluja on supistettu samaan aikaan, kun niiden tarve on kasvanut. Säästötoimet ovat vähentäneet ennaltaehkäiseviä palveluja ja koskeneet kaikkein voimakkaimmin eniten apua tarvitsevia, moniongelmaisia perheitä. Lasten ja nuorten terveen kehityksen turvaamiseksi avainasemassa ovat äitiys- ja lastenneuvolat, päivähoido sekä muut varhaiskasvatuspalvelut, koulu ja kouluterveydenhuolto sekä muu sosiaali- ja terveystoimi. (Sosiaali- ja terveysministeriö 1999, 48–49.)

Varhaiskasvatusta järjestävien tahojen, päivähoidon, koulun, seurakunnan ja järjestöjen kerhotoiminnan sekä äitiys- ja lastenneuvolan ja viime kädessä lastensuojelun tehtävänä on tukea ja täydentää kotien kasvatustoimintaa. Päivähoidon keskeisenä tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Syrjäytymisuhan alla olevan perheen lapselle päivähoido merkitsee tasa-arvoisuutta, kiinnittymistä arkipäivän rytmiin ja säännönmukaisuuteen. Lapselle päivähoido tarjoaa yhtäläisen mahdollisuuden hoitoon, leikkiin ja oppiin yhdessä toisten lasten kanssa koulutuksen saaneen henkilöstön ohjauksessa. Riittävät peruspalvelut ovat tehokkain keino edistää perheiden jaksamista ja hyvinvointia ja siten estää syrjäytymistä. Lyhytnäköisen, kapea-alaisen sektoriajatteluun perustuvan toiminnan tilalle tarvitaan laaja-alaista, yhteistyötä korostavaa työtettä lasten ja perheiden parissa työskentelevien kesken. Syrjäytyminen on sekä yksilölle että yhteiskunnalle suuri henkinen ja taloudellinen tappio. (Sosiaali- ja terveysministeriö 1999, 48–49.)

Perhepoliittisesta näkökulmasta katsottuna päivähoidon tehtävänä on tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Sosiaalipoliittisessa tehtävässä päivähoidolla on kahdensuuntainen rooli. Päivähoido pyrkii ennaltaehkäisemään lastensuojelu-toimenpiteitä tukemalla lasten kasvua ja kehitystä sekä vanhemmuutta. Toisaalta päivähoidolla on

mahdollisuus puuttua varhaisessa vaiheessa perheiden vaikeuksiin ja tarjota perheille tarpeellinen apu nopeammin. Päivähoidon koulutuspoliittisena tehtävänä on osallistua lapsen opetus- ja kasvatustehtävän toteuttamiseen yhdessä kotien kanssa. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 1999, 43, 47, 63.)

3.3 Päiväkodin vaikuttavuustekijät

Varhaiskasvatuspalveluiden käyttäjien eli vanhempien ja lasten tyytyväisyyttä, koettua laatua ja vaikuttavuutta tutkitaan vaikuttavuustekijöiden kautta. Vanhempien näkemysten tutkimisen suosio varhaiskasvatuksen laatututkimuksissa on kasvanut. Vanhemmat nähdään asiakkaina, jotka valitsevat päivähoitovalintojaan. Laadunarviointia on arvioitu asiakastyytyväisyyskyselyllä. Asiakastyytyväisyyskyselyihin ovat vastanneet vanhemmat ja päiväkodin henkilöstö. Kyselyistä saadut tulokset ovat olleet pääosin hyviä. Tyytyväisiä ollaan oltu päivähoiton toteutumiseen. Kehitystarpeita on tullut esille vanhempien ja lasten vaikutusmahdollisuuksien ja lasten yksilöllisen huomioiden lisäämisessä, henkilökunnan pysyvyyden ja määrän lisäämisessä sekä lapsiryhmien koon pienentämisessä. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 167–170.)

Lasten omia kokemuksia päivähoitokasvatuksen suhteen on tutkittu vähän. Huttunen ja Tamminen (1991) ovat tutkimuksessaan todenneet lasten mieleenpainuvimmaksi asiaksi päivähoiton kautta luodut ihmissuhteet sekä yhteiset leikit. Kielteisinä asioina lapset kokivat erilaiset pakot, vaatimukset ja säännöt. Päivähoidossa olleiden lasten seuranta tutkimukset, joista useimmat ovat yhdysvaltalaisia, ovat osoittaneet, että päivähoitossa olo edistää lasten myöhempää koulussa pärjäämistä, sopeutumista yhteiskuntaan sekä heidän selviytymistään sosiaalisista tilanteista. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 167–170.)

Lasten oppiminen ja ajattelun kehittyminen tapahtuvat vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Varhaiskasvatusympäristön muodostavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät. Fyysinen ympäristö käsittää piha-alueet, päiväkodin tilat, välineet ja materiaalit. Materiaaleihin ja toimintavälineisiin kuuluvat esim. leikki- tai liikuntavälineet. Psykinen ympäristö muodostuu ilmapiiristä. Turvallinen, kiireetön ilmapiiri edistää myönteistä kasvatuskulttuuria. Kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen kuuluvat psyykkisen kasvatusympäristön huolehtimiseen. Aito aikuisen läsnäolo varmistaa turvallisen ja hyvän oppimisympäristön. Sosiaalinen ympäristö käsittää vuorovai-

kutuksen aikuisten ja lasten kesken. Vuorovaikutustaitoja ja toisen huomioimista on mahdollisuus harjoitella ryhmissä. (Haminan kaupunki 2011.)

3.4 Perhe

Perhe on yhteiskunnan perusyksikkö, joka antaa lapselle elämän rakennusaineet ja kasvattaa yhteisöllisyyteen. Yhteiskunta tukee perheitä erilaisilla perus- ja erityispalveluilla, tarjoamalla taloudellista tukea sekä mahdollistamalla työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista. Vanhemmilla on lisäksi monenlaisia harrasteita ja töitä. Vanhemmat saattavat huolehtia suvun muista jäsenistä tai ystäväistä. Nämä vanhempien muut tehtävät puuttuvat päiväkodin henkilökunnalta, mikä saattaa aiheuttaa henkilökunnan suppean näkökulman. Vanhempien toimintaa voidaan arvostella voimakkaastikin, kun ”lapsen parasta” tarkastellaan ammattikasvattajien näkökulmasta. Lapsi on aina osa perhettä, ja sen vuoksi tulisi aina pyrkiä tarkastelemaan lapsen kotia ja kulttuuria laajemmin. Se voisi auttaa ymmärtämään vanhempien poikkeaviakin toimintatapoja, toiveita ja odotuksia. (Risikko 2010; Helenius, Karila, Munther, Mäntynen & Siren-Tiusanen 2001, 264.)

Vanhemmat ovat voineet joutua vaikeaan tilanteeseen, esim. avioeron tai sairauden vuoksi, ja voivat tarvita kasvatukseen apua ja tukea enemmän. Kaikilla ei ole sosiaalista turvaverkkoa, tai isovanhemmat asuvat toisella paikkakunnalla. Ennen vanhaan suku saattoi asua lähempänä ja moni asia järjestyi isovanhempien tuen turvin. Jos subjektiivinen päivähoito-oikeus säilyy, vanhemmat voivat huokaista, että ainakin lapsella on säännöllinen rytmi, tuttu päiväkotiryhmä ja riittävät virikkeet, mikäli he itse eivät juuri siinä elämäntilanteessa pysty tai jaksa leikittää, keksiä virikkeitä tai viedä eri kerhoihin ja harrastuksiin lastaan. (Kasvattajaneuvo 2014.)

3.5 Kasvatuskumppanuus

Päivähoidon ja vanhempien välisestä vuorovaikutuksesta on useita eri käsitteitä, kuten vanhempien tukeminen, yhteistyö ja kasvatuskumppanuus. Kasvatustyön tukemisesta säädetään voimassa olevassa lasten päivähoitolaisissa (1973/36). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005, 32) kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja perheiden tietoista sitoutumista toimia yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemiseksi. Kasvatuskumppanuuden tehtävänä on yhdistää vanhempi-

en oman lapsensa tuntemus ja kasvattajan asiantuntemus lapsen hyvinvointia edistävällä tavalla. Henkilöstön ja vanhempien roolit määritellään tasavertaisiksi, mutta tehtäviltään erilaisiksi. Henkilöstön vastuulla on luoda edellytykset kumppanuudelle ja sen perhekohtaiselle organisoinnille. Vanhemmille varataan lapsensa ensisijainen kasvatust vastuu ja kasvatusoikeus. Kasvatuskumppanuus koskee kaikkia päivähoidon asiakasperheitä, mutta kumppanuuden ilmapiirin luominen on erityisen tärkeää, kun lapsella ilmenee erityisen tuen tarvetta. Kumppanuudella tarkoitetaan myös vanhempien aikaisempaa laajempaa osallistumista ja osallisuutta lapsensa varhaiskasvatukseen sekä lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman tekemiseen ja arviointiin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32.)

Kasvatuskumppanuutta pidetään molempien osapuolten yhteisenä kasvatustyönä. Kasvatuskumppanuuden tavoite on lapsen kasvukehityksen ja oppimisen tukeminen. Kasvatuskumppanuuden onnistuminen edellyttää kasvattajan ja vanhemman keskinäistä luottamusta, vuoropuhelua sekä huolen jakamista arjen kasvatuskysymyksissä. Vanhemmat saattavat kantaa huolta siitä, miten hoitaa ja kasvattaa lastaan. Mitkä asiat kuuluvat lapsen normaaliin kehitykseen? Vanhemmat saattavat miettiä omia kasvatuskäytäntöjään ja kaipaavat tietoa sekä tukea omille päätöksilleen. Kasvatuskumppanuus on kasvattajien ja vanhempien sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Varhaiskasvatuksessa toimivilla työntekijöillä on koulutuksensa antama ammatillinen tieto ja osaaminen sekä vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta. Kasvatuskumppanuus on konkreettista asioiden organisointia ja sopimisesta molemmille osapuolille sopivalla tavalla. Päivähoidon tehtävä on myös vanhempien keskinäisen verkostoitumisen tukeminen sekä mahdollisen tuen tarpeen huomioiminen kasvun, kehityksen ja oppimisen alueella sekä toimiminen yhdessä lapsen parhaaksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31; Kaskela & Kekkonen 2006, 15.)

Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua lastaan koskeviin keskusteluihin sekä lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen. Kasvatuskumppanuuden tavoite on kasvattajien ja vanhempien kohtaamisten asteittainen syventäminen. Tämä tarkoittaa, että lapsen asiat ja elämäntilanteet päivähoidossa ja perheessä tulevat vastaanotetuksi ja jaetuksi tasavertaisessa ja avoimessa vuoropuhelussa. Kasvatuskumppanuus lähtee aina lapsen tarpeista ja lapsen edun toteuttamisesta. Tavoitteena on, että lapsi tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi. Tämä vaatii

vanhempien ja kasvattajien luottamuksellista, kunnioittavaa ja avointa vuoropuhelua. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17.)

4 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET AIHEESTA

Etsin aiheesta aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia. Löysin muutaman opinnäytetyön, jossa oli sivuttu varhaiskasvatuksen merkitystä vanhemmille. Mm. Elina Mannisen ja Maarit Nissin opinnäytetyö 2011 käsitteli aihetta ”Vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan näkökulmia subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen”. Heidän tutkimustyössään tuli esille, että vanhemmat ja päivähoidon henkilökunta olivat samaa mieltä varhaiskasvatuksen laadukkaudesta. Tutkimusaineiston tulosten perusteella todettiin, että päivähoito tarjoaa lapselle mahdollisuuden leikkiin, oppiin ja hoitoon. Tärkeänä pidettiin myös lasten välisiä ystävyyssuhteita sekä sitä, että ammattitaitoista henkilökuntaa on riittävästi. Haastatteluissa tuli esille, että päiväkotien ryhmäkoot ovat kasvaneet subjektiivisen päivähoito-oikeuden myötä. Subjektiivinen päivähoito-oikeus on saattanut suomalaiset lapset ja perheet tasa-arvoiseen asemaan. Perheillä on yhtäläiset valinnanmahdollisuudet ja oikeudet laadukkaaseen varhaiskasvatukseen, syistä riippumatta. Tutkimustuloksissa todettiin, että päivähoitopaikan säilyminen työttömyysjakson aikana tuo turvallisuutta, varmuutta sekä pysyvyyttä perheille ja lapsille.

Toinen löytämäni työ oli Kirsi Nisseman tekemä opinnäytetyö 2012 aiheesta ”Päivähoiton merkitys - vanhempien ja päivähoitohenkilökunnan näkemyksiä päivähoiton merkityksestä ja subjektiivisesta oikeudesta”. Opinnäytetyö selvitti, mikä merkitys päivähoitolla on tänä päivänä perheille sekä vanhempien ja päivähoitohenkilökunnan näkemyksiä subjektiivisesta oikeudesta. Päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien näkemykset ovat yhtenevät siitä, että päivähoito-oikeus takaa yhtäläisen oikeuden laadukkaaseen päivähoitoon ja mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin. Päiväkodin henkilökunta kyseenalaistaa, onko aina lapsen edun mukaista olla päivähoitossa, jos olisi mahdollista olla kotihoidossa. Opinnäytetyön johtopäätös oli, että päivähoitoa tulisi rajoittaa. Päivähoito-oikeutta tulisi rajoittaa ainakin silloin, jos jompikumpi vanhemmista on kotona tai hän on kykenevä hoitamaan lastaan. Pelkän laadukkaan päivähoiton ei katsottu olevan riittävä kasvattamaan lasta tasapainoiseksi aikuiseksi. Lapsella pitää olla oikeus yhteiseen aikaan perheensä kanssa.

Maarit Alasuutari on tutkinut, mitä varhaiskasvatus merkitsee vanhemmille. Hän tutki, millaisia ajatuksia vanhemmilla on kasvatusvastuun jakautuessa kodin, päivähoiton sekä koulun kesken. Päiväkoti kasvattaa lasta sosiaalisuuteen, antaa lapsen kehitykselle tärkeitä virikkeitä sekä antaa mahdollisuuden yksilöllisyyden toteutumiseen. Tutkimus tuo esille oletuksen, että alle kouluikäistä lasta ei voida kasvattaa riittävän hyvin kotipiirissä, vanhempien hoivissa. Päiväkodissa ollessaan lapsi kehittyy sosiaalisiksi, oppii noudattamaan sääntöjä sekä saa riittävästi ohjausta ja virikkeellistä toimintaa omien kehitystarpeidensa mukaan. Tämän vuoksi vanhemmat pitävät päivähoitoa tärkeänä asiana. Vanhempien mukaan heillä ja kodilla ei ole edellytyksiä vastata yksin lapsen kasvatuksen kokonaisuudesta. Päivähoidon kasvatuksellinen ja opetuksellinen merkitys korostuu. Päivähoidosta tulee osa alle kouluikäisen lapsen elämää. (Alasuutari 2003, 87–88.)

Päivähoidon vaikutuksista lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen on tutkittu laajasti. Melhuish (1993) on tutkinut päivähoiton ja kotikasvatuksen välistä suhdetta. Tutkimuksen mukaan päivähoiton ja kodin kasvatusten ollessa samantasoisia, ei päivähoitolla ole osoitettu olevan myönteisiä eikä kielteisiä vaikutuksia lapsen kasvuun ja kehitykseen. Päivähoidon laadun ollessa huonoa ja sitä vastoin kotikasvatuksen hyvää päivähoito vaikuttaa negatiivisesti lapseen. Päivähoitokasvatuksen myönteisiä vaikutuksia lapsen kasvuun ja kehitykseen on havaittu lapsen tullessa heikosta kasvuympäristöstä päivähoitoon. Lapset, jotka ovat erityisen kasvatuksen ja hoivan tarpeessa, hyötyvät eniten laadukkaasta kasvatuksesta. Myönteinen vaikutus kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen syntyy, jos lapsen elinikäisen oppimisen prosessia edistetään päivähoitossa, oppimiskokemukset ovat lapselle positiivisia ja päivähoito edistää lapsen sosiaalisia suhteita. Lapselle on synnyttävä myönteisiä kokemuksia päivähoitosta, jotta päivähoiton vaikutukset olisivat myönteisiä. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 167–170; Lepistö & Salminen 2012, 12–13.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tarkoitus on selvittää, mitä varhaiskasvatus merkitsee vanhemmille ja miksi lapsi on päivähoitossa. Päivähoitolaki antaa tällä hetkellä kaikille lapsille mahdollisuuden ja oikeuden osallistua kunnalliseen päivähoitoon. Varhaiskasvatuspalveluiden tarkoitus on turvata jokaisen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen tavoitteellinen

ja suunnitelmallinen edistäminen. Lasten subjektiivista päivähoito-oikeutta ollaan rajaamassa (Kekkonen 2014.) varhaiskasvatustilain uudistamisen myötä, ja sen vaikutusta lapsiperheisiin ei voida ennalta arvioida.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset nousevat teoreettisesta viitekehuksesta. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu varhaiskasvatuksesta, perheestä, päivähoitosta, kasvatuskumppanuudesta, vanhemmuudesta. Olen tutustunut alan kirjallisuuteen sekä aikaisempiin tutkimuksiin, jotta pystyisin tekemään aiheesta tutkimusta. Aikaisempien tutkimusten ja teoreettisen selvityksen jälkeen päädyin seuraaviin tutkimuskysymyksiin. Tutkimuskysymykset ovat:

- Miksi lapsi on varhaiskasvatuksessa?
- Mikä on varhaiskasvatuksen merkitys perheille? Kuinka merkittävänä vanhemmat näkevät päiväkodin hoidon, kasvatuksellisen ja opetuksen kokonaisuuden?

5.2 Tutkimusprosessi

Marraskuussa 2013 ryhdyin aktiivisesti etsimään aihetta opinnäytetyölleni. Haminan kaupunki oli tilannut Kymenlaakson ammattikorkeakoululta opinnäytetyön aiheesta: *Perhepäivähoidon laadun selvittäminen*. Olin yhteydessä tilaajatahoon, mutta aihe oli mennyt jo Mikkelin ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Löysin uuden aiheen koululta tilatuista opinnäytetöistä. Työn tilaaja oli sosiaalialan AMK-verkosto, ja aihe liittyi lastentarhanopettajan tutkintoon tarvittaviin varhaiskasvatuksen opintoihin. Opinnäytetyön aihe oli: ”Miksi lapsi on varhaiskasvatuksessa, mikä on varhaiskasvatuksen merkitys perheille?” Tutkimustyön toteuttamisen vuoksi olin yhteydessä Haminan kaupungin perhepalvelujohtajaan. Kyselyä ei ollut mahdollista suorittaa Haminan kaupungin päiväkodeissa, koska päiväkoteihin kohdistui jo useita muita opinnäytetöihin liittyviä kyselyitä.

Olin yhteydessä Haminan yksityiseen päiväkotiin helmikuussa 2014. Päiväkodin henkilökunta suostui yhteistyöhön kanssani. Opinnäytetyöstä sopiminen, suunnitteleminen ja haastatteluun liittyvien asioiden selvittäminen tilaajatahon yhteyshenkilön Minna Veistilän kanssa tapahtui maaliskuussa 2014. Keskustelussa selvisi, että tärkein kysymys on: ”Miksi lapsi on päivähoitossa?” Maaliskuussa 2014 kävin yksityisessä

päiväkodissa keskustelemassa tutkimuksesta päiväkodin johtajan kanssa. Sovimme, että kysely toteutetaan kahden päiväkodin kaikissa ryhmissä, jotta saisin mahdollisimman laajan tutkimusaineiston. Suunnittelemani kyselylomakkeen lähetin sähköpostitse päiväkodin johtajalle, tilaajatahon yhteishenkilölle ja ohjaavalle opettajalla kommentoitavaksi. Tein muutamia muutoksia saatujen kommenttien jälkeen. Katsoin parhaimmaksi toteuttaa kyselyn ennen kesälomien alkua, koska arvelin, että perheet vastaisivat aktiivisemmin ennen kesälomille siirtymistä. Vastaamisaktiivisuuden lisäämiseksi päätin järjestää vastaajien kesken arvonnin. Saatekirjeet (liite 1), kyselylomakkeet (liite 2/1 ja liite 2/2), julisteet ja tiedotteet sekä arvottavat keppihevosen vein päiväkodille huhtikuussa 2014. Vastaanotto oli hyvä, keppihevosen ja mainosjulisteen saivat päiväkodin henkilökunnan ja lasten hymyn huulille. Päiväkodin henkilökunnan kanssa yhteistyö toimi kiitettävästi. Henkilökunta jakoi kyselylomakkeet päiväkodilla. Kyselyyn voi vastata päiväkodissa tai kotona, ja kyselylomakkeet palautettiin henkilökunnalle suljetussa kirjekuoressa. Vastauslomakkeet sain toukokuussa 2014, jolloin suoritettiin myös keppihevosten arvonta. Vastausprosentti oli 68 %. Vastaamisinnokkuuteen vaikutti henkilökunnan aktiivisuus ja positiivisuus asiaa kohtaan. Myös vastaajien kesken arvotuilla keppihevosilla ja mainosjulistilla oli ollut innostava vaikutus. Syksyllä 2014 jatkoin opinnäytetyöni tekemistä. Avasin kirjekuoret, numeroin kyselylomakkeet ja vein tulokset havaintomatriisiin.

5.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmä oli kvantitatiivinen. Tutkimusaineiston hankin kyselylomakkeiden avulla. Lomake koostui kahdeksasta taustatietokysymyksestä ja neljästätoista väittämästä. Väittämäkysymysten lisäksi oli mukana kaksi avointa kysymystä, jotka tuottivat laadullista aineistoa. Opinnäytetyön kyselyn purkamisessa ryhmittelin tutkimusaineiston taulukkomuotoon. Taulukkoa, johon kokosin aineiston tiedot, kutsutaan havaintomatriisiksi. Taulukointi ja analysointi edellyttävät, että muuttujille, kuten sukupuoli, vastaajan äidinkieli tai perhemuoto, annetaan jokin arvo. Tutkimuksessa arvo voi olla numero tai kirjainsymboli. Numeroidut kyselylomakkeet mahdollistavat jälkikäteen tietojen tarkistamisen. Kvantitatiivista eli määrällistä ja kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta ei voi käytännössä erottaa toisistaan tarkkarajaisesti. Kahden eri lähestymistavan nähdään täydentävän toisiaan eikä kilpailevan keskenään. Tutkijat haluaisivatkin poistaa tutkimusmenetelmien vastakkainasettelun. Kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käytetään kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän kanssa rinnakkain,

koska määrälliselle tutkimukselle olennaisten tilastojen ja numeroiden käyttäminen on tarkoituksenmukaista, tutkimuksen yksinkertaisten laskennallisten tekniikoiden avulla. Tuloksia voidaan kuvata erilaisilla taulukoilla, diagrammeilla, pylväillä, piirakolla tai prosenttitaulukoilla. Minä valitsin opinnäytetyöhöni havainnoinnin kannalta selkeitä alkeiskuvioita, kuten piirakat ja pylväsdiagrammit. Tutkimuksesta pyritään tekemään yleistyksiä ja päätelmiä kyselystä nousevien seikkojen perusteella. Tutkimusaineistoa pyritään tarkastelemaan monitahoisesti ja yksityiskohtaisesti nostaten esiin merkityksellisiä teemoja. (Vilka 2007, 89–90; Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 135–137.)

5.4 Tutkimusaineiston hankkiminen

Tutkimusaineisto kerättiin Haminan yksityisessä päivähoidossa olevien lasten vanhemmilta. Päiväkodin vierailun aikana sovimme, että henkilökunta jakaa kukin oman ryhmän vanhemmille kyselylomakkeet. Tutkimukseni aikana lapsiperheitä oli päiväkodissa kaikkiaan 62. Vastauslomakkeita palautui 43 kappaletta eli vastausprosentti oli 68 %.

Kyselylomake koostui kahdeksasta taustatietokysymyksestä, 14 väittämästä ja kahdesta avoimesta kysymyksestä. Ensimmäisessä kysyttiin mitä päivähoito vastaajalle vanhempana merkitsee. Toisessa oli mahdollisuus tuoda vapaasti esille omia ajatuksia ja toiveita. Väittämissä vastaajaa pyydettiin rastittamaan vaihtoehto kuudesta eri vaihtoehdosta. Väittämät on helppo myöhemmässä vaiheessa pisteyttää ja analysoida. Vastaajaa pyydettiin vastaamaan mielipiteensä kuusiportaisella asteikolla 0–5 (0=en osaa sanoa, 1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = en samaa enkä eri mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä).

Kyselylomakkeen etuna on, että vastaaja jää tuntemattomaksi. Kyselylomakkeen haittana on yleensä ollut vastaajien alhainen vastausprosentti (Vilka 2005,74.). Tutustussa muiden tekemiin opinnäytetöihin tuli niissä selvästi esille kyselylomakkeiden alhainen vastausprosentti. Esitin päiväkodin henkilökunnalle, että järjestetään arpajaiset kaikkien kyselylomakkeen palauttaneiden henkilöiden kesken. Palkinnoksi valitsin lapsia kiinnostavat keppihevost.

5.5 Aineiston analysointi

Tutkimuksesta saadun määrällisen aineiston olen muuttanut numeeriseen muotoon. Tutkimustuloksista tein havaintomatriisin, jolloin tilastollisten menetelmien käyttö oli mahdollista. Havaintomatriisista tehdyt kuviot, kaaviot ja taulukot ovat helpottaneet työtäni.

Opinnäytetyössäni taulukoiden tehtävä on havainnollistaa tutkimusta ja kirjoitettua tekstiä. Tutkimuksessani on kaksi taulukkoa (liite 3 ja liite 4). Taulukoista saatava informaation määrä on suuri. Minun oli tutkijana mietittävä, onko taulukon muoto hyvä, tarpeellinen esittämistapa ja onko se tarkoituksenmukainen. Päädyin kuitenkin taulukkoon, koska siitä saan tutkijana hyvää informaatiota ja sitä on taulukkomuodossa helpompaa analysoida. Tutkimuksen kahteen avoimeen kysymykseen vastattiin aktiivisesti. Avoimiin kysymyksiin vastasi 36 vastaajaa. Avointen kysymysten vastauksista valitsin samansisältöisiä teemoja, joiden perusteella jaoin vastaukset 12 eri ryhmään. Vastauksissa toistuivat sanat esim. turvallisuus, kasvu, kehitys. Avoimissa kysymyksissä esiintyneet sanat ryhmittelin ja kokosin teemoittain otsikoiden alle sekä laskin vastaajat. (Metodix; Vilka 2005, 139–141, 169.)

5.6 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Nimettömyys ja tunnistamattomuus ovat ehdottomia asioita tutkimustyötä tehtäessä. Tunnistamattomuus tutkimuksessa on tavallisin tapa turvata ihmisen yksityisyyden suojaa sekä suojata tutkittavia mahdollisilta negatiivisilta vaikutuksilta. (Vilka, 95–97.) Tunnistamattomuuden lupaaminen on tärkeä keino saada rehellisiä vastauksia ja lisätä tutkimukseen osallistumista.

Saatekirjeessä vastaajalle kerrottiin tutkimuksen perustiedot, eli mitä tutkitaan, kuka tutkii ja mihin tuloksia käytetään. Hyvin laadittu saatekirje herättää vastaajan mielenkiinnon ja vaikuttaa myös vastausten luotettavuuteen. Kyselylomakkeiden yhteydessä jokaiselle jaettiin kirjekuori. Kyselylomake palautettiin päiväkodille suljetussa kirjekuoressa, jolloin tunnistamattomuus voitiin taata.

6 TULOKSET

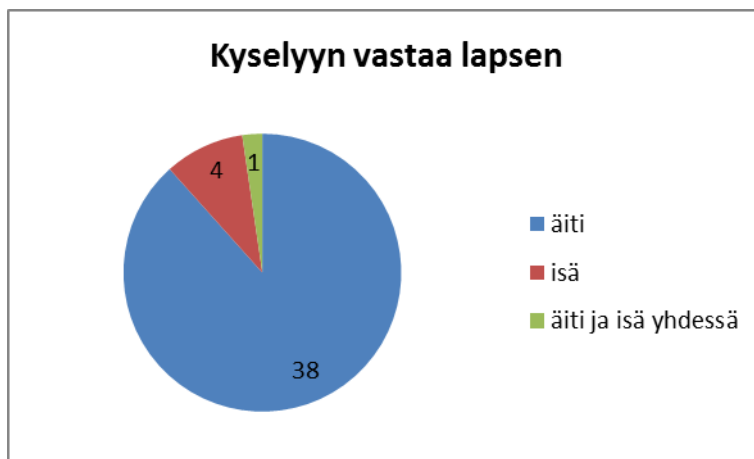
6.1 Taustatiedot

Kyselyn toteutuksen aikana päiväkodin palveluja käytti 62 perhettä. Kyselylomakkeita palautui 43 kappaletta. Kyselyyn vastanneiden äidinkielenä oli 39:llä suomi ja neljällä vastaajalla venäjä. Lapsen äidinkieli oli 38:lla suomi, neljällä venäjä ja yhdellä lapsella suomi sekä englantia. Monikulttuurisuus näkyy ja lisääntyy päiväkodeissamme.

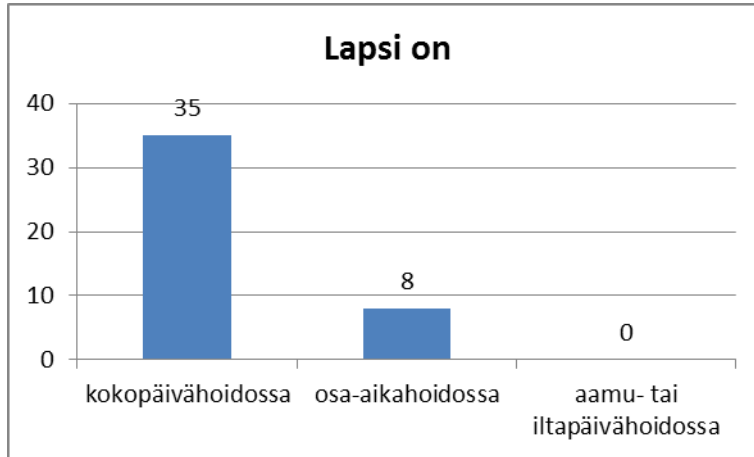
Kuva 1. Päivähoidossa olevien lasten iät (N = 43)

Taustatiedoissa kysyttiin päiväkodissa olevien lasten iät (kuva 1). Vastauksien perusteella voidaan todeta, että tässä päiväkodissa päivähoiton alkavan pääsääntöisesti kahden vuoden iässä ja jatkuvan esikoulun aloittamiseen asti. Yhden vuoden ikäiset lapset ovat usein vielä kotihoidon piirissä.

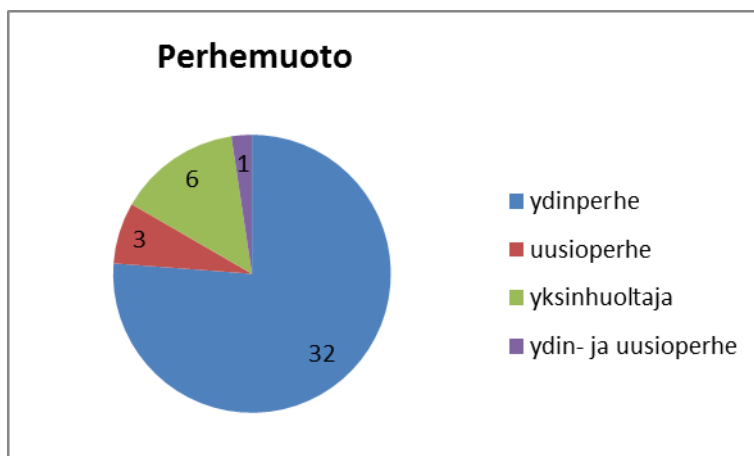
Kuva 2. Kyselyyn vastanneiden vanhempien sukupuoli (N = 43)

Kyselyyn vastanneista 89 % oli äitejä (kuva 2). Äidit olivat selkeästi aktiivisempia vastaamaan kuin isät. Paljon puhutaan, kuinka isät ovat aktiivisesti mukana lasten kasvatuksessa. Tässä tutkimuksessa kuitenkin äidit ovat vastanneet aktiivisemmin kyselyyn kuin isät.

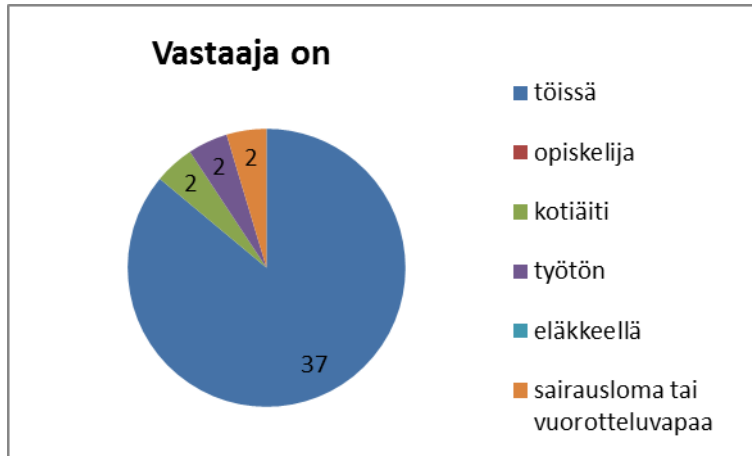
Kuva 3. Lapsen päivähoiton tarve (N = 43)

Vastanneista suurimmalla osalla, eli 86 %:lla, lapsi oli kokopäivähoidossa (kuva 3). Osa-aikahoidossa oli kahdeksan lasta. Aamu- tai iltapäivähoidon tarvetta ei ollut kenelläkään vastaajista. Päiväkodissa, jossa tutkimuksen suoritin, lapset ovat päivähoitossa vanhempien työssäkäynnin vuoksi ja tarvitsevat kokopäivähoitoa.

Kuva 4. Vastanneiden perhemuodot (N = 42)

Vastanneista 76 % eli ydinperheessä (kuva 4). Yksinhuoltajien osuus oli 14 % ja uusioperheitä oli 7 %. Yksi vastaaja vastasi perhemuodon olevan sekä ydinperhe, että uusioperhe. Erityisesti uusioperheissä perheenmäärittely on usein hankalaa. Perhe on usein se, minkä perheeseen kokee. Perheeseen sisältyvät ne ihmiset, jotka kukin haluaa perheeseensä sisällyttää. Se, miten kukin perheen määrittää, on hyvin henkilökohtainen asia. Samassa perheessä elävien henkilöiden keskuudessa voi olla hyvin erilaisia perheitä koskevia käsityksiä. (Paajanen 2007, 84).

Kuva 5. Vastanneiden yhteiskunnallinen asema (N = 43)

Vastanneista (kuva 5) oli työelämässä 86 %, työttömänä oli 5 %, 4 % oli kotiäitinä ja 5 % muista syistä poissa työelämästä (sairausloma ja vuorotteluvapaa).

6.2 Varhaiskasvatuksen merkitys perheille

Vastanneet ovat todenneet, että ehdottomasti tärkeimmäksi asiaksi kyselyssä nousi se, että lapsi on päivähoitossa vanhempien työssäkäynnin vuoksi. Vastanneista 88 % totesi, että lapsi on päivähoitossa vanhempien työssäkäynnin vuoksi:

”Voin käydä töissä ja luottaa siihen, että lapsestani pidetään hyvää huolta.”

Päiväkodissa, josta tutkimusaineisto kerättiin, vastanneista 86 % oli työelämässä ja lapsista suurin osa käytti kokopäivähoitoa. Päivähoitojärjestelmä mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin ja opiskelun. Lapset viettävät pitkän päivän hoidossa. Tästä syystä vanhemmat pitivät tärkeänä, että päiväkodissa lapsi oli tyytyväinen oloonsa.

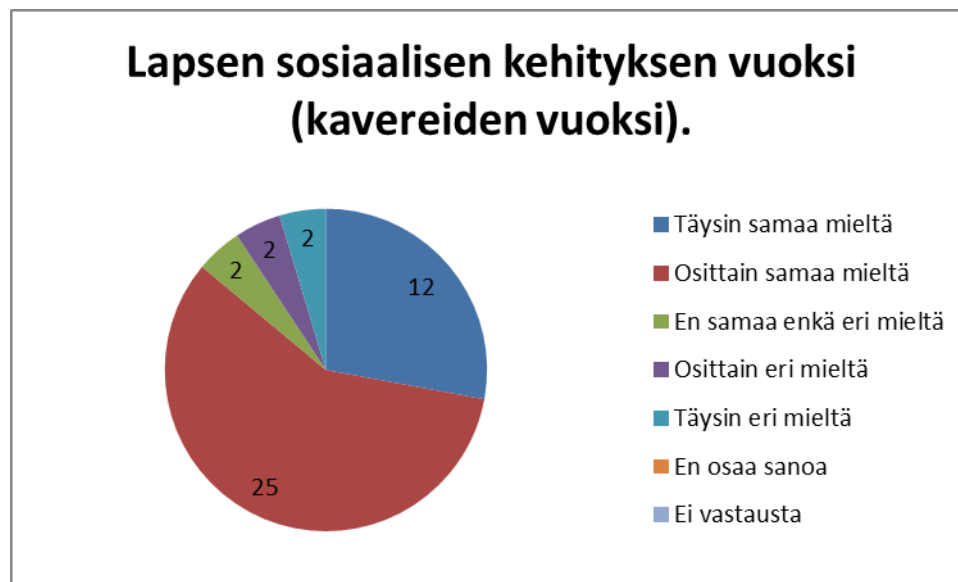
Vanhemmat pitävät lapsen hyvinvointia tärkeänä. He voivat turvallisin mielin jättää lapsensa päiväkotiin työssäkäynnin ajaksi:

”Lapsellani on pysyvä paikka vanhempien työpäivän ajan.”

”Lapsella on mukava ja turvallinen hoitopaikka isin ja äidin ollessa töissä ja lapsi saa kavereita ja kivaa tekemistä.”

6.2.1 Lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen

Tutkimustuloksissa todettiin päiväkodin kasvatuksellinen ja opetuksellinen näkökulma tärkeäksi.

Kuva 6. Sosiaalisen kehityksen merkitys päivähoidossa (N = 43)

Lasten vanhemmista 86 % koki päivähoidon tärkeäksi lapsen sosiaalisten taitojen kehittymisen ja kaverisuhteiden vuoksi (kuva 6). Vanhemmat odottavat lapsen saavan kavereita päiväkodista ja oppivan siellä perusasiat sosiaalisista taidoista, kuten muiden lasten huomioimisen. Ystävyysuhteiden merkitys korostuu vanhempien vastauksista:

”Lapsi saa olla kavereiden kanssa ja on ohjattua toimintaa ->meillä on ”omaa aikaa”, kun olen töissä ja lapset tarhassa.”

”Pystyy käymään töissä ja lapsi kehittyy sosiaalisesti yksilöksi.”

Vanhemmat toivat vastauksissa esille, että he kokivat päiväkotitoiminnan pedagogis-opetuksellisen roolin tärkeäksi osaksi lasten kasvatusta. Päivähoidossa lapsen odotetaan kehittyvän sosiaalisissa taidoissa ja päivähoidon antavan hyvät lähtökohdat koulu maailmaan. Vanhemmat arvostavat ammattitaitoisen henkilökunnan ohjaustaitoja:

”Minulle mahdollista osa-aikatyö ja lapsille mahdollisuus uusiin kaverisuhteisiin ja ammattilaisten tarjoamiin virikkeisiin.”

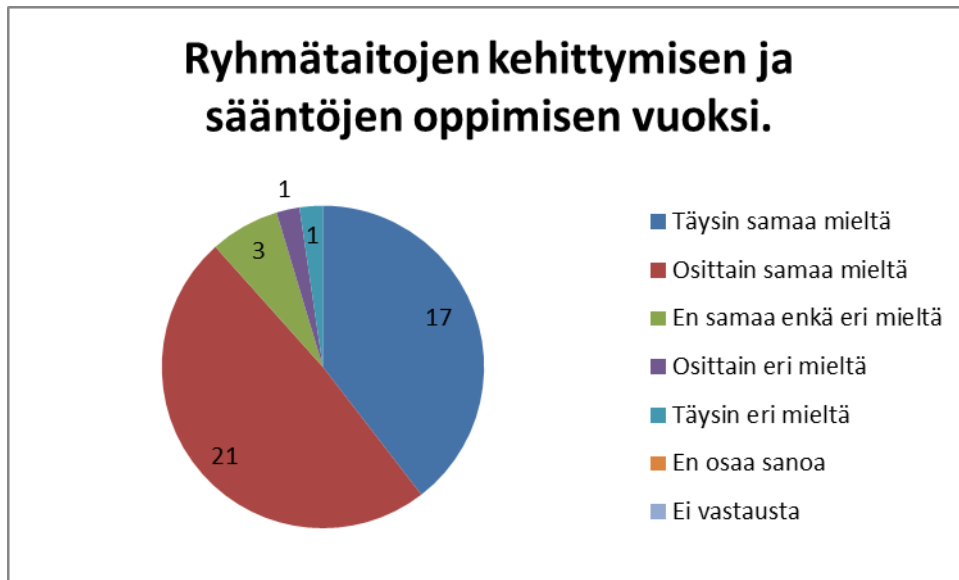
Vanhempien vastauksissa pidettiin tärkeänä, että päiväkodissa ollessaan lapsi kehittyy sosiaaliseksi, oppii noudattamaan sääntöjä sekä saa riittävästi ohjausta ja virikkeellistä toimintaa oman ikätason kehitystarpeiden mukaisesti. Sosiaalisia taitoja pidettiin tärkeänä oppia, ennen koulu elämään siirtymistä.

”Lapsellani on turvallinen hoitopaikka jossa saa touhuta muiden lasten kanssa kun vanhemmat ovat töissä.”

Lapsi on päivähoitossa kielellisen kehityksen vuoksi, 76 % vastanneista (liite 3) mainitsi päiväkodilla olevan merkittävä tehtävä lapsen kielellisen kehityksen edistämiseksi. Tästä voidaan päätellä, että vanhemmat odottavat kielelliseltä kasvatukselta paljon:

”Lapseni saa apua sosiaaliseen kanssakäymiseen, saa tukea kielelliseen kehitykseen.”

Päiväkodilla on erityisen suuri merkitys kielellisessä kehityksessä muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvien lasten kohdalla. Kielelliset valmiudet luovat pohjan lapsen oppimisvalmiuksille. Kieli on hyvin tärkeä kommunikoinnin väline.

Kuva.7. Ryhmätaitojen ja sääntöjen oppimisen vuoksi (N = 43)

Väittämään lapsi on päivähoitossa ryhmätaitojen kehittymisen ja sääntöjen oppimisen vuoksi, myönteisesti vastanneita oli 89 % (kuva 7). Yhteenvetona voidaan todeta, että ryhmätaidot, sääntöjen oppiminen ja sosiaaliset taidot koetaan tärkeinä. Lapsi oppii tulemaan toimeen toisten lasten kanssa sekä siinä, kuinka erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa toimitaan ja käyttäytyään:

”Oppi tulla toimeen muiden kanssa, oppi yleissääntöjä ja että lapsi oppi miten yhteiskunnassa toimitaan ja käytyään.”

Vanhemmat pitävät tärkeänä myös sitä, että lapset oppivat sääntöjä, miten yhteiskunnassa toimitaan. Vastauksissa toivotaan, että lapsi oppii toiminaan ryhmässä jo hyvin pienenä eikä jää yksin. Ennen kouluun siirtymistä päivähoitolla koetaan olevan merkittävä tehtävä. Alla olevat sitaatit ilmentävät mm. yhteisöllisyyden merkityksen korostamista:

”Lapsi saa tarvittavia ryhmätaitoja, kavereita, opastusta sekä isompaa kuuluvuutta ennen kouluelämän aloittamista.”

”Voin käydä töissä. Itse en ollut lapsena hoidossa ja luulen, että omat lapseni saavat enemmän valmiuksia kohdata ”suuri maailma.”

Maarit Alasuutarin tutkimuksessa 2003, *Kuka lasta kasvattaa* tuotiin esille oletus, että alle kouluikäistä lasta ei voida kasvattaa riittävän hyvin pelkällä kotikasvatuksella, vanhempien hoivissa. Alasuutarin tutkimuksessa mukana olevat vanhemmat ovat todenneet, ettei kodilla ole edellytyksiä vastata yksin lapsen kasvatuksen kokonaisuudesta. (Alasuutari 2003, 76–77, 162–163.)

Väittämään ”*lapsi on päiväkodissa saadakseen suunnitelmallista, ohjattua ja kasvatustavoitteisiin perustuvaa toimintaa*” vastanneista 91 % (liite 3) vastasi myönteisesti. Merkityksellisenä koettiin aikuisen suunnittelema, ohjaama ja määriteltyihin kasvatustavoitteisiin perustuva toiminta. Voidaan todeta, että vanhemmat pitävät tärkeänä päivähoiton kasvatuksellista ja opetuksellista merkitystä. Avoimiin kysymyksiin tulleissa vastauksissa nousi tämä sama asia esille, jossa korostettiin aikuisten ja ammattilaisten ohjaamaa ja suunnittelemaa toimintaa.

”Lapseni on työpäivän ajan hyvässä ja turvallisessa hoidossa. Päivähoitossa on ikään sopivia tehtäviä ja askarteluja.”

”Lapseni saa asiantuntevaa hoitoa sillä aikaa kun olemme töissä.”

Kasvun, kehityksen ja opetuksen lähtökohtana varhaiskasvatuksessa on lapsen ainutkertaisuuden kunnioittaminen. Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen yksilölliset tuen ja ohjauksen tarpeet. Päiväkodissa otetaan huomioon lapsen sen hetkiset tarpeet, kehittämiskohteet sekä vahvuudet. Kirjatun suunnitelman pohjalta koko henkilökunta voi toimia huomioiden lapsen yksilölliset ohjauksen tarpeet ja tuet. Varhaiskasvatuksessa korostuu lapsen subjektiivisuus, mikä tarkoittaa lapsen omien valintojen arvostamista. Päiväkodin henkilökunnan on hyväksyttävä lapsi kumppaniksi. Lapsi on osallisena ja mukana omaa elämäänsä koskevissa ratkaisuisissa ja päätöksissä. (Paananen 2011, 56.)

Väittämässä ”*päivähoitossa huomioidaan lapsen yksilöllisyys ja persoonallisuus*”, 85 % vastanneista (liite 3) oli samaa mieltä. Vanhempien mukaan päiväkodissa toteutui lapsen yksilöllisyyden huomioiminen. Väittämästä ei tullut yhtään eriävää mielipidettä. Tutkimusten mukaan vanhemmat arvostavat sitä, että päivähoito tekee lapsen olon onnelliseksi ja turvalliseksi:

”Lapsella on hyvä olla.”

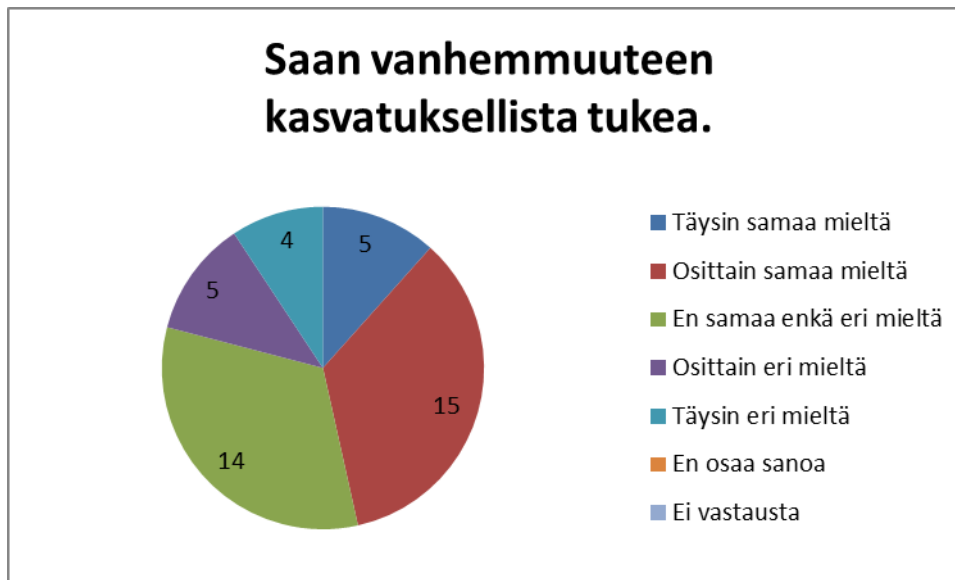
”Voin käydä töissä rauhallisin mielin, kun tiedän lasteni olevan hyvässä hoidossa.”

Vanhemmat vastasivat, että tieto lasten tyytyväisyydestä luo vanhemmille mielenrauhan tunteita sekä mahdollistaa tarvittaessa käytännön tuen saamisen päiväkodin henkilökunnalta. Näin päivähoidolla, kuten päiväkodillakin, on moninaisia merkityksiä niin lapsen kuin vanhempien kannalta:

”Tiedän, että lapseni on turvallisessa hoidossa, ammattitaitoisten, loistavien hoitajien kanssa. Lapseni yksilöllisyys ja tarpeet on hienosti huomioitu. KIITOS!”

6.2.2 Vanhemmuuden tukeminen

Kasvattajien välinen yhteistyö koetaan varhaiskasvatuksessa tärkeänä asiana. Päiväkodin työntekijöillä on koulutuksen antama ammatillinen tieto ja osaaminen. Lapsen vanhemmilla on ensisijainen kasvatusvastuu ja oman lapsen tuntemus. Varhaiskasvatuksessa työskentelevät henkilöt pitävät tärkeänä, että vanhemmat osallistuvat lapsensa kodin ulkopuoliseen varhaiskasvatukseen. Kasvatusyhteistyö on vanhempien ja perheiden tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisprosessien tukemiseksi.

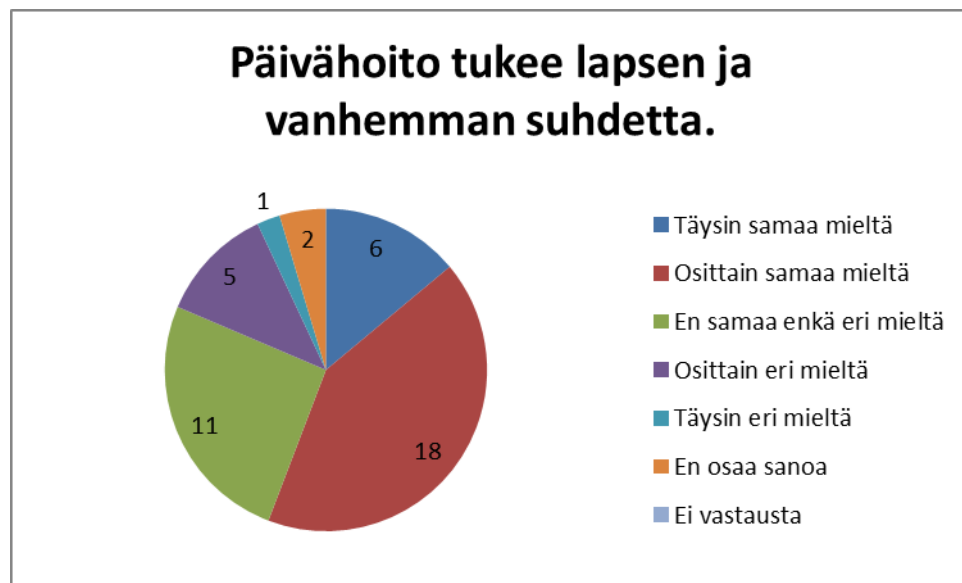
Kuva.8. Päivähoidosta saatava kasvatuksellinen tuki (N = 43)

Samaa mieltä väittämästä oli 47 % vastaajaa. En samaa enkä eri mieltä -väittämän kanssa oli 32 % vastanneista (kuva 8). Vastauksista eri mieltä oli 21 % eli alle neljäs-

osa tutkimukseen osallistuneista. Vanhemmuuden tuen määrää ei tässä voida arvioida vaan ainoastaan sitä, kuinka moni kokee sitä saavansa:

”Saamme tukea ja apua lasten hoidossa ja kasvatuksessa (vähäinen turvaverkko) ja lapsi saa ohjattu kasvatusta ja toisten lasten seuraa.”

”Lapseni on hoidossa, kun olen itse työssä. Turvaan lapseni turvallisen kehityksen käyttämällä päivähoiton palveluja, jossa työskentelee ammattitaitoisia aikuisia.”

Kuva.9. Päivähoito tukee lapsen ja vanhemman suhdetta (N = 43)

Lapsen ja vanhemman suhdetta koskevasta kysymyksestä saadut vastaukset (kuva 9) ovat samankaltaiset kuin kysymykseen ”Saavatko vanhemmat tukea kasvatukseen?”. Vastanneista 56 % oli samaa mieltä väittämän kanssa. En samaa enkä eri mieltä väittämän kanssa oli 25 % vastaajista. Eri mieltä väittämästä oli 4 % vastaajista :

”Lapseni on aloittanut päivähoiton vasta 3 vkoa sitten, joka osaltaan vaikuttaa kyselyn vastauksiin mm. lapsen ja vanhemman suhde 12 kysymykseen -> tällä hetkellä lapsen sopeutumisprosessi sekä eroahdistus äidistä laskevat lapsi – vanhempi suhdetta.”

Yli puolet tähän kysymykseen vastanneista kokivat osittain päivähoidon tukevan lapsen ja vanhemman suhdetta. Vastauksista voi todeta, että vanhemman ja lapsen suhde on tärkeä, ja jos siihen tarvitaan tukea, sitä olisi saatavana. Vastaaajista oli pieni joukko, joka ei todella koe saavansa kasvatuksellista tukea:

”Hoito on ollut loistavaa. Vanhempien/omahoitajan hetkiä on ehkä tarpeeksi vaikka harvemmin onkin. Kaikki kun menee ilmeisesti hyvin.”

Yhteiskunnallinen muutos on tuonut lapsille mahdollisuuden saada useita vuorovaikutuskokemuksia kodin ulkopuolelta. Päiväkodeissa lapset kohtaavat ikätovereitaan sekä luovat uusia aikuiskontakteja. Päiväkodin työskentelyssä keskeinen rooli on yhteistyö vanhempien kanssa. Yhteisten päivittäisen keskustelujen ja pohdintojen kautta vanhemmille tulee uutta tietoa itsestään ja kasvatusasenteistaan. Mikäli yhteistyö sujuu tasa-arvoisuuden ja toisten kunnioittamisen pohjalta, voivat vanhemmat ja päiväkotiautua toinen toistaan lapsen kasvatuksessa. Kasvatuskumppanuuden onnistuttua vanhemmat oppivat tuntemaan omaa lastaan monipuolisemmin. (Turpeinen 2004,17.)

”Päiväkoti auttaa ja tukee lapsen kasvua ja kehitystä, mutta kasvatusta lähtee vanhemmista ja erilaisuus pitäisi hyväksyä, tietyt säännöt täytyy kuitenkin olla mitä kaikki noudattaa. Lapsi ei tarvitse päivähoitoa välttämättä, mutta se tarjoaa tätä kautta paremmat oppimismahdollisuudet koulumaailmassa -> asioita on helpompi oppia ja ymmärtää.”

6.2.3 Päivähoito-oikeus

Noin 56 % eli yli puolet vanhemmista vastasi myönteisesti väittämään, että lapsi on päivähoitossa, koska lapsella oikeus päivähoitoon (liite 3). Kymmenen vastaajaa oli eri mieltä väittämästä. Kolme vastaaja oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä. Päivähoito-oikeus kysymys voi kertoa, että tämä ei ole heidän lapsensa hoidon keskeinen syy. Vanhempien työssäkäynti oli useimmin mainittu tekijä, mutta vanhemmilla on päivähoitolle myös muita merkityksiä, joista olen jo aiemmin maininnut.

Varhaiskasvatuspalveluiden tarkoitus on turvata jokaisen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen tavoitteellinen ja suunnitelmallinen edistäminen. Tutkimuksessa ei käy ilmi, että käyttäisivätkö vanhemmat päivähoito-oikeutta, jos he eivät olisi työelämässä mukana.

6.2.4 Päivähoidon merkitys lastensuojelun tukitoimena

Väittämässä ”*lapseni on päivähoitossa lastensuojelun tukitoimena*”, yksi vastanneista oli täysin samaa mieltä. Osittain samaa mieltä oli yksi vastaaja. Päiväkoti toimii myös osana lastensuojelu. Valtaosalla vastanneista päivähoitolla ei ole lastensuojelullista merkitystä. Se ei kuitenkaan sulje pois sitä mahdollisuutta, ettei se olisi suuri heille, jotka sitä mahdollisesti tarvitsevat. Ongelmat perheessä ovat hyvin henkilökohtaisia ja yksityisiä asioita, joita ei kovinkaan herkästi haluta tuoda esille. Lastensuojelu sanana koetaan edelleenkin hyvin kielteisenä. Lastensuojelun ajatellaan olevan jotain, jossa lapset otetaan huostaan. Lastensuojelua ei nähdä tuen ja avun järjestäjänä. Päivähoito pyrkii ennaltaehkäisemään lastensuojelutoimenpiteitä tukemalla lasten kasvua ja kehitystä sekä vanhemmuutta. Hyvinvointivaltion kehittyminen ei ole poistanut syrjäytymistä, joka liittyy monen suomalaisen elämään. Sosiaaliset ongelmat ovat lisääntyneet ja monimutkaistuneet. Perheiden ja lasten kasvun tukeminen edellyttääkin järjestelmien ja palveluiden tasolla yhteistyötä ja moniammatillisuutta. Varhaiskasvatussuunnitelman yhtenä tavoitteena onkin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tavoittaa perheet, jotka tarvitsevat tukea.

6.2.5 Lapsen kasvuympäristö

Lasten oppiminen ja ajattelun kehittyminen tapahtuvat vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa.

Kuva.10. Päivähoito kasvatuksellisen ympäristönä (N = 43)

Väittämän ”lapseni on päiväkodissa taatakseni turvallisen kasvuympäristön lapselleni” (kuva 10) kanssa samaa mieltä vastanneista oli 28 %. Eri mieltä väittämästä oli 34 % vastanneista. En samaa enkä eri mieltä väittämän kanssa oli 27 % vastaajista. Vastanneista puolet totesi, ettei turvallinen kasvuympäristö ole merkityksellinen. Avointen kysymysten vastauksissa (liite 4) 16 vastaajaa piti tärkeänä, että lapsella on turvallinen hoitopaikka. Vastauksissa mainittiin, että vanhemmat voivat käydä työssä, kun lapsella on turvallinen hoitopaikka ja ammattitaitoinen henkilökunta läsnä:

”Lapseni saa hyvää hoitoa ja turvallisen kasvuympäristön työpäivieni ajaksi.”

Varhaiskasvatusympäristö kattaa toimintayksikön rakennetut tilat ja muun lähiympäristön, kuten piha-alueet. Varhaiskasvatusympäristö kattaa fyysisen toimintaympäristön lisäksi psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön. Kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen kuuluvat turvallisen varhaiskasvatusympäristön luomiseen:

”Voin olla varma, että lapsestani huolehtii joukko turvallisia aikuisia kun olen itse töissä”. ”Lapsellani on turvallinen hoitopaikka, jossa saa touhuta muiden lasten kanssa kun vanhemmat ovat töissä.”

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miksi perheet käyttävät varhaiskasvatuksen palveluja. Tilaaja KymiCare toivoi, että varhaiskasvatuslakiin liittyvien muutosehdotusten tueksi saadaan tutkimuksesta tietoa, jota voidaan hyödyntää päätösten teossa. Tutkimustulokset osoittivat, että palvelujärjestelmän koetaan toimivan hyvin. Päivähoidon yksi perustehtävä on mahdollistaa vanhempien työssäkäynti tai opiskelu. Suomalainen päivähoito ja varhaiskasvatus ovat kehittyneet ja muuttuneet tärkeiksi osiksi elinikäistä oppimista. Varhaiskasvatus, johon kuuluvat esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta tärkeän ja etenevän jatkumon. Varhaiskasvatus on investointi lapsen tulevaisuuteen. Varhaiskasvatus luo kaikille lapsille tasa-arvoiset lähtökohdat oppimiselle sekä sosiaaliselle vuorovaikutukselle perheiden erilaisista elämäntilanteista huolimatta. Tutkimukseni mukaan tätä oikeutta ei pidä rajoittaa, vaan säilyttää jokaisen lapsen oikeutena.

Mielestäni teoreettinen viitekehys työlleni oli riittävä ja asianmukainen. Teoriatietoa oli paljon saatavissa, ja sen vuoksi työn rajaaminen oli haasteellista. Opinnäytetyön

teoria-aineistoon perehtyminen antoi tietoa ja näkökulmia tutkimuksen toteuttamiselle sekä kyselylomakkeen laatimiselle. Opinnäytetyöstä saamani tutkimusmateriaali oli yhteneväinen käyttämäni teorian kanssa. Teoreettiseen viitekehykseen verraten tulokset antavat riittävän luotettavuuden, sillä vastaukset antoivat samansuuntaiset tulokset kuin useat aikaisemmat tutkimukset. Kuten esim. Helisniemi-Närvän teoksessa 2013, *Päiväkotilasten hyvä päivä*, vanhemmat arvostavat sitä, että päivähoito tekee lapsen olon onnelliseksi ja turvalliseksi. Tieto lasten tyytyväisyydestä luo vanhemmille mielenrauhan tunteita sekä mahdollistaa tarvittaessa käytännön tuen saamisen päiväkodin henkilökunnalta. Näin päivähoidolla, kuten päiväkodillakin on moninaisia merkityksiä niin lapsen kuin vanhempien kannalta.

Opinnäytetyöstä saamani tutkimusmateriaali oli yhteneväinen Kirsi Nisseman opinnäytetyön (2012) kanssa siinä, että päivähoito-oikeus mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin. Nisseman opinnäytetyössä tuli esille, että päivähoitoa tulisi rajoittaa, jos jompikumpi vanhemmista on kotona tai hän on kykenevä hoitamaan lastaan. Tutkimustuloksissa todettiin, että pelkkä päivähoito ei ole riittävä kasvattamaan lasta tasapainoiseksi aikuiseksi. Opinnäytetyössäni ei tämä asia noussut esille.

Oman opinnäytetyöni tutkimustulokset olivat hyvin paljon samansuuntaiset, kuin Alasuutarin (2003). Molemmissa tutkimustuloksissa todettiin päiväkodin kasvatuksellinen ja opetuksellinen näkökulma tärkeäksi. Päivähoidon tärkeimmiksi asioiksi koettiin lapsen ryhmätaitojen kehittyminen, kanssakäymisen lisääntyminen ja sääntöjen oppiminen. Tutkimustuloksissa tuli esille myös henkilökunnan ammatillisuuden tärkeä merkitys. Varhaiskasvatus on ammattilaisten suunnittelema, ohjaama ja määriteltyihin kasvatustavoitteisiin perustuvaa toimintaa sekä lapsen kehityksen kannalta hyvin tärkeää. Ne luovat pohjan elinikäiselle oppimiselle. Varhaiskasvatus on sijoitus lapsen tulevaisuuteen ja luo jokaiselle lapselle yhdenvertaiset kasvuolosuhteet riippumatta lapsen perhetaustasta.

Päiväkodissa, jossa tutkimuksen suoritin, lapset ovat päivähoidossa pääsääntöisesti vanhempien työssäkäynnin vuoksi. Vanhemmat näkivät päiväkodilla olevan merkittävä tehtävä myös lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Varhaiskasvatus luo mahdollisuuden lapsen sosiaalisen taitojen oppimiselle ja kaverisuhteiden luomiselle. Lasten saamat vertaissuhteet koettiin tärkeinä, ne tulivat useissa vastauksissa esille. Avointen kysymysten kommentteissa vanhemmat toivat ensisijaisesti esille

oman lapsensa turvallisuuden, hyvän asiantuntevan hoidon ja kaverisuhteiden merkityksen. Vanhemmat näkevät lapsen kehittyvänä yksilönä, jolloin kasvun ja kehityksen tukeminen on oleellista päivähoitossa. Vanhemmat näkivät päiväkotitoiminnan kehittävän lasten oppimisvalmiuksia ja tulevaisuudessa helpottavan koulumaailmaan siirtymistä.

Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää päiväkodissa, jossa kyselyn suoritin. Päiväkodin toiminta sai paljon kiitosta. Päiväkoti koettiin turvallisena ja hyvänä hoitopaikkana. Henkilökuntaa kuvailtiin ammattitaitoisina ja turvallisina aikuisina. Tämän vuoksi vanhemmat pystyivät hyvillä mielin jättämään lapset päivähoitoon. Kehittämiskohdeeksi nostaisin kasvatuskumppanuuden, eli yhteistyön, lisäämisen vanhempien kanssa.

Varhaiskasvatussuunnitelma on valtakunnallisessa ohjeistuksessa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005) ainoa selkeästi määritelty yhteistyökäytäntö kodin ja päivähoiton välillä. Se tehdään yhdessä lapsen vanhempien kanssa ja tehtyä suunnitelmaa arvioidaan säännöllisin väliajoin. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan lapsen tuen ja ohjauksen tarpeet. Vastauksista voidaan tulkita, etteivät kaikki vanhemmat ole tyytyväisiä päivähoiton tukeen. Toisaalta voidaan ajatella, etteivät kaikki halua, että heidän asioihin puututaan. Vanhemmat voivat kokea erittäin kiusallisena päiväkodin suunnalta tulleet yhteistyömuodot, kuten vanhempainillat ja yksilökeskustelut, eivätkä halua osallistua niihin.

On tullut esille näkemyksiä, että varhaiskasvatussuunnitelman käyttäminen merkitsee yhteiskunnallista puuttumista pienten lasten ja heidän perheidensä elämään. Varhaiskasvatussuunnitelmaa pidetään yhtenä konkreettisena käytäntönä, joka tuottaa ideaaleja siitä, miten lasten, vanhempien ja perheiden tulisi elää. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että tässä on haasteita päiväkodille. Vanhempien ja päivähoiton välistä yhteistyötä on lisättävä. Kasvatuskumppanuudesta puhutaan paljon, mutta käytännössä se ei vielä riittävästi näyttäydy. (Alasuutari & Alasuutari. 2011, 29–30.)

Suomen päivähoitojärjestelmä ei täytä vielä kansainvälisiä tavoitteita. Euroopan unioni on asettanut tavoitteeksi, että 95 prosenttia yli neljä vuotiaista lapsista osallistuisi pedagogiseen varhaiskasvatukseen. Suomessa 3 - 5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuspalveluihin osallistuminen on vain 56 prosenttia, eli reilusti alle OECD-maiden.

Suomalainen päivähoitojärjestelmä on poikkeuksellinen ja laadukas. Päivähoitojärjestelmä on mahdollistanut pienten lasten äitien työssäkäynnin, mutta toisaalta lapsella on myös oikeus varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen on todettu vaikuttavan lapsen oppimiskykyyn ja tulevaisuuden valinnanmahdollisuuksiin enemmän kuin mikään myöhemmin elämässä hankittu koulutus. Kasvatusalan ammattilaisten mukaan on lyhytnäköistä rajata lasten päivähoito-oikeutta. YK:n lasten oikeuksien komitea on kehottanut Suomea vahvistamaan alle kouluikäisten lasten osallistumisen pedagogisiin varhaiskasvatuspalveluihin. (Kekkonen 2014.)

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen oli haasteellista. Opinnäytetyö oli ensimmäinen tutkimustyö, jossa tutustuin tutkimusprosessiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin. Opinnäytetyön helpoin osio oli teoreettisen viitekehyksen kokoaminen. Teoreettisia viitekehyksiä olemme luoneet useissa opintojaksojemme tehtävissä. Opinnäytetyön kyselylomakkeen laatiminen, tulosten tulkinta ja analysointi vei paljon voimavaroja, koska minulla ei ollut aikaisempaa kokemusta niistä. Koulun antama teoriatieto oli vähäistä ja tutkimustyöhön liittyvän tiedonhankinnan jouduin itsenäisesti hankkimaan kirjoista. Käytin myös malleina toisten jo aiemmin tekemiä opinnäytetöitä. Aiempien opinnäytetöiden mallina käyttämisen haasteena oli se, kun ei tiennyt, mikä työ on hyvin tehty ja mikä ei. Kehittämisen- ja tutkimustyö tulee olemaan osa sosiaalialan tulevaisuutta, joten tämäkin opinnäytetyöprosessi on ammatillisen kehittymisen kannalta tärkeä oppimiskokemus. Opinnäytetyöni aiheen valintaa ohjasi lastentarhaopettajan pätevyyden suorittaminen sosionomi (AMK) -tutkinnon ohella. Varhaiskasvatuksellista aihetta pidin tärkeänä ammatillisen kehittymisen kannalta.

Kyselylomakkeiden vastauksia purkaessa huomasin, että useimmat taustakysymykset olivat epäolennaisia tutkimukseni kannalta, eikä vastauksia voinut hyödyntää tutkimustuloksissa. Haasteena oli kyselylomakkeiden vastausten tulkitseminen sekä kirjallisen osuuden kirjoittaminen. Kyselylomakkeen kysymykset olivat mielestäni vaikeasti tulkittavia, esim. kysymys päivähoito-oikeudesta. Kysymykseen saatujen vastausten pohjalta ei voi tehdä johtopäätöksiä. Olisin myös voinut käyttää hyödyksi koululla järjestettäviä opinnäytetyöpajoja. Opiskelun, työn ja perheen yhteensovittaminen vie kuitenkin niin paljon aikaa sekä voimavaroja, että päädyin tekemään opinnäytetyötä itsenäisesti.

Opinnäytetyön tekeminen on pitkäjänteistä työtä ja vaatii hyvän suunnitelman sekä eri työvaiheiden aikatauluttamista. Se opettaa paljon myös tutkimusprosessin eri vaiheista. Olen tämän opinnäytetyön aikana saanut kattavan kuvan varhaiskasvatustyöstä. Sen kautta olen myös syventänyt tietoja ja taitoja, joita tulen tarvitsemaan lastentarhanopettajan työssä. Opinnäytetyö on opettanut tarkastelemaan päivähoitojärjestelmää uudesta ja laajemmasta näkökulmasta. Tutkimustulokset lisäsivät tietoani ja muuttivat ajatustani päivähoiton yhteiskunnallisesta merkityksestä, ennen kaikkea varhaiskasvatuksen ennaltaehkäisevästä merkityksestä. Työskentelen psykiatrisella alalla ja koen tärkeänä huomioida varhaiset tukitoimet ja huolen puheeksioton. Pienillä tukitoimilla ja ongelmatilanteisiin reagoimalla voidaan ehkäistä monien tilanteiden paheneminen.

Opinnäytetyöni aihe oli ajankohtainen ja hyvin mielenkiintoinen. Päivähoitolakia ollaan uudistamassa, mutta asia ei ole edennyt toivotulla tavalla. Tämän opinnäytetyön aikana asia on edennyt niin, että varhaiskasvatuslakia pohtiva työryhmä on jättänyt esityksen maaliskuussa 2014. Varhaiskasvatuslain ja päivähoitoa koskevien asioiden valmistelua jatketaan edelleen. Valtioneuvoston yleisistunnossa 18.12.2014 on esitetty varhaiskasvatuslain uudistukseen liittyvien toimenpiteiden valmisteluja. Uudistusten valmistelua varten nimetään parlamentaarinen ryhmä. Ryhmän tavoitteena on pohtia varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutuskelpoisuuksia sekä ryhmäkoon mitoittamiseen ja rakenteeseen liittyviä asioita. Hallituksen esityksessä ensi vuoden budjetissa ei ole mainintaa uuden varhaiskasvatuslain toteuttamisesta. Varhaiskasvatuksen merkitys on mitätöity poliittisten päättäjien taholta. Uusi varhaiskasvatuslaki on ollut työn alla vuodesta 1999, viimeiset 15 vuotta. Suomalainen varhaiskasvatuslaki pitäisi saada ajan tasalle. Suomalainen varhaiskasvatusjärjestelmä ei saisi jäädä kansainvälisesti katsottuna heikommaksi. (Valtioneuvoston kanslia 2014.)

Suomessa on sattunut lähivuosien aikana useita kuolonuhreja vaatineita perhesurmia, jotka ovat järkyttäneet meitä suomalaisia. Mikä ajaa perheenäidin tai -isän epätoivoiseen tekoon? Mitä yhteiskunnan pitäisi tehdä toisin, jotta jatkossa vastaavaa ei tapahtuisi? Useissa keskusteluissa on noussut esille termi turvaverkko. Turvaverkolla tarkoitetaan lähipiiriä, johon väsynyt vanhempi voisi tukeutua, kun itse ei enää jaksaa. Kaikilla perheillä ei ole lähipiiriä tai sukulaisia, joilta saisi tarvittaessa apua. Usein samassa elämäntilanteessa olevilla ystäväilläkään ei ole aikaa auttaa, kun työtä riittää omassa perheessä. Tukiverkon tulisi olla jokin pysyvä ja jatkuva tukimuoto, kuten päivähoito. Jokaiselle suomalaislapsella on oikeus päivähoitoon. Työssäkäyvät van-

hemmat käyttävät päivähoito-oikeutta, mutta kotona äitiyslomalla olevat tai työttömät eivät useinkaan käytä. Yksi syy, miksi oikeutta ei käytetä, ovat asenteet. Moni vanhempi on sitä mieltä, että lapset hoidetaan kotona, vaikka omat voimavarat eivät siihen riittäisi. Päätäjätkin haluavat saada säästöjä päivähoitoa supistamalla. (Ylisaari 2014.)

Olisiko nyt aika muuttaa asennoitumista päivähoitoon? Päivähoito saattaisi olla yksinkertainen ja nopea tapa helpottaa lapsiperheiden arkea ja ehkäisemään uupumuksesta johtuvat kriisit. Lapsi saa hyvää hoitoa ja virikkeitä korkeasti koulutetuilta varhaiskasvattajilta sekä ikätovereidensa seuraa. Päiväkodissa tapahtuvat säännölliset kontaktit ovat hyvä tapa seurata myös perheen jaksamista. Päivähoitoon liittyvät supistukset tulisi perua. Suomalainen päivähoito on korkealaatuista, siksi sitä kannattaisi käyttää myös ongelmien ennaltaehkäisevässä tarkoituksessa. Kriisien aiheuttamien jälkien korjaaminen on rahallisesti kallista ja inhimillisesti raskasta. (Ylisaari 2014.)

Päiväkodin ennaltaehkäisevää vaikutusta on vaikea mitata. Lapset, joiden vanhemmat ovat työttöminä tai muuten kotona, tarvitsevat säännöllistä rytmiä elämään. Päiväkoti saattaisi helpottaa näiden lapsiperheiden arkea ja jopa ennaltaehkäistä uupumuksesta johtuvat kriisit perheissä. Päiväkodissa lapsi saa ikätovereidensa seuraa, virikkeellistä toimintaa ammattitaitoisilta varhaiskasvattajilta, hyvää hoitoa ja lämpimän aterian. Näen lasten kohdalla tärkeänä päiväkodin hoidollisen, kasvatuksellisen sekä opetuksellisen merkityksen. Lasten ja perheiden peruspalvelujen säilyminen eikä niiden karsiminen on mielestäni parasta ennaltaehkäisevää toimintaa. Vahvat peruspalvelut edistävät hyvinvointia ja auttavat havaitsemaan ongelmia ajoissa. Hallitusohjelman kehittämissuunnitelman mukaisesti päivähoitojärjestelmää kehitetään syrjäytymistä ehkäisevänä ja perheille joustavampana palveluna.

Useiden muidenkin tutkimusten sekä uuden varhaiskasvatuslain ehdotuksen mukaan päivähoiton ennaltaehkäisevä vaikutus nähdään tärkeänä. Päivähoidolla on mahdollisuus puuttua varhaisessa vaiheessa perheiden vaikeuksiin ja tarjota tarvittavia tukitoimia perheille. Sosiaaliset ongelmat ovat monimutkaistuneet, työttömyysluvut ovat kasvaneet, syrjäytymisuhan alla ovat yhä useammat perheet ja lapset. Päivähoidosta ja arkirytmien säilyttämisestä voi olla arvaamaton apu monelle lapselle ja vanhemmalle.

Jatkokehittämis ehdotuksena ehdotan, että lasten omia kokemuksia päivähoitokasvatuksesta tutkitaan. Lasten osallisuudesta puhutaan paljon, olisi tärkeää ottaa myös las-

ten omat kokemukset huomioon siitä, millaista on olla päivähoitossa. Valtakunnallisestikin merkittävänä pidetään kasvatuskumppanuutta, yhteistyötä vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välillä. Mitä vanhemmat ajattelevat kasvatuskumppanuudesta? Millaista yhteistyötä he toivoisivat päiväkodin ja vanhempien välille? Mitä voimme tehdä, että yhteistyö paranisi?

LÄHTEET

Ainasoja, T. 2014. Kasvattamisen kumppanit. Tesso-lehti 6/2014, s. 28.

Alasuutari, M. & Alasuutari, P. 2011. Sinun lapsesi ei ole sinun. Teoksessa: Satka, M., Alanen, L., Harrikari, T. & Pekkarinen, E. 2011. Lapset, nuoret ja muuttuva hallinta. Tampere: Vastapaino.

Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Helsinki: Gaudeamus.

Alila, K. & Parrila, S. 2011. Lapsen arki ja vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa. Kat-saus varhaiskasvatuksen väitöskirjoihin vuosilta 2006–2010. Oulu: Uniprint.

Haminan kaupunki. 2011. Varhaiskasvatussuunnitelma. Saatavissa:
www.hamina.fi/folders/Files/Asukkaat/Perusturva/.../VASU%202014.pd [viitattu 30.11.2014].

Helenius, A., Karila, K., Munther, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2001, 264. Pienet päivähoidossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. 1. painos. Helsinki: WSOY.

Helisniemi-Närvä, S. 2013. Päiväkotilasten hyvä päivä. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Saatavissa:
www.theseus.fi/bitstream/.../paivakotilasten%20hyva%20paiva.pdf. [viitattu 9.3.2014].

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. 1. painos. Hyvinkää: Edufin.

Kaskela, M. & Kekkonen, M., 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Oppaita 63. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Kasvattajaneuvo 2014. Onko subjektiivinen päivähoito tai varhaiskasvatus lapsen vai vanhempien oikeus? Saatavissa:

<http://kasvatusneuvoja.wordpress.com/2014/02/02/onko-subjektiivinen-paivahoito-tai-varhaiskasvatus-lapsen-vai-vanhempien-oikeus/> [viitattu 9.3.2014].

Kekkonen, S. 2014. Subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen kajoaminen on virhe. Saatavissa:<http://sonjakekkonen.fi/2014/01/30/subjektiiviseen-paivahoito-oikeuteen-kajoaminen-on-virhe-2/> [viitattu 9.3.2014].

Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36.

Lastentarhaopettajaliitto. Leikkiä ja oppimisen iloa. Saatavissa:

www.lastentarha.fi/pls/.../38983B963E34815DE040FC0AA70C713D [viitattu 22.2.2014].

Lepistö, P & Salminen, M.2012. Päiväkodin asiakastyytyväisyyskysely. Päivähoidon laatu vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/.../Lepisto_Pirjo_20Salminen_Milla.pdf...[viitattu 9.3.2014].

Hoppari, R. 2014. Moniammatillinen yhteistyö varhaiskasvatuksen kokemana. Pro gradu – tutkielma. Yhteiskuntapolitiikka. Helsingin yliopisto Valtiotieteellinen tiedekunta. Saatavissa: http://www.socca.fi/kehittaminen/varhaiskasvatus_vkk-metro/julkaisuja_ja_materiaaleja/opinnaytetoita [viitattu 4.10.2014].

Nummenmaa, A-R. & Karila, K., Joensuu, M. & Rönholm, R.2007. Yhteisöllinen suunnittelu päiväkodissa. Tampere:Tampere.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2014. Kohti varhaiskasvatustilaa. Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 11. Saatavissa:

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/tr11.pdf?lang=fi> [viitattu 22.2.2014].

Paajanen, P. 2007. Mikä on minun perheeni? Suomalaisten käsityksiä perheestä Vuosilta 2007 ja 1997. Perhebarometri 2007. Väestöntutkimuslaitos Katsauksia E

30/2007. Helsinki. Saatavissa:

www.vaestoliitto.fi/@Bin/237278/Perhebarometri+2007.pdf [viitattu 3.11.2014].

Paananen, S. 2006. Lapsen hyvinvointia edistävä arki päivähoidossa. Pro gradu. Jyväskylän yliopisto. Saatavissa:

https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/.../URN_NBN_fi_jyu-2006395.pdf?...1 [viitattu 30.11.2014].

Risikko, P. 2010. Yhteistyötä lisää perheiden palveluihin. Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote 2010. Saatavissa: <http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/view/1483219#fi> [viitattu 23.3.2014].

Satka, M., Alanen, L., Harrikari, T. & Pekkarinen, E. 2011. Lapset, nuoret ja muuttuva hallinta. Tampere: Vastapaino.

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja. 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Saatavissa:

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/113591/kasvatus.pdf>[viitattu 23.3.2014].

Sosiaaliportti. Vanhemmuuden roolikartta. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyovalineet/tyomenetelmat/vanhemmuudenroolikartta/>[viitattu 24.8.2014].

Suhonen, A. 2008. Vaikuttavuuden arviointi lastensuojelun sosiaalityön avohuollossa Lastensuojelun Tieto – hanke 2008. Saatavissa:

www.sosiaaliportti.fi/.../Vaikuttavuuden+arviointi+lastensuojelun+sosiaali [viitattu 24.8.2014].

Sosiaali- ja terveysministeriö. 1999. Varhaiskasvatustyöryhmän muistio. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistio 1999:4. Saatavissa:

<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais1/kasvatusv.pdf>. 8.4.1999 [viitattu 16.9.2014].

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2008. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä

2007:72. Varhaiskasvatus vuoteen 2020. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan lop-

puraportti. Helsinki. Saatavissa:

www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707 [viitattu 16.2.2014].

Stakes. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy. Saatavana: www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea7406 [viitattu 16.2.2014].

THL. Kasvun kumppanit. Lasten hyvinvointia vahvistamassa. Saatavissa:

http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut [viitattu 22.2.2014].

Turpeinen, P. 2004. Ahdingossa luova lapsi ja nuori. Tienviittoa kasvuun. Helsinki: Edita.

Valtioneuvoston kanslia. 2014. Valtioneuvoston yleisistunto 18.12.2014. Tiedote 567/2014. Saatavissa:

<http://vnk.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=434462> [viitattu 19.12.2014]

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi. Saatavissa: <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf> [viitattu 23.1.2015].

Ylisaari, U. 2014. Päivähoidon käyttö voisi estää perhekriisit. Länsi-Savo-lehti 11/2014, s. 4.

Saatekirje Liite 1

Hyvät vanhemmat!

Olen Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosiaalialan sosionomi AMK – opiskelija Tarja Järvelä. Teen opinnäytetyötä varhaiskasvatuksen merkityksestä vanhemmille. Tarkoituksena opinnäytetyössäni on selvittää miksi lapsi on päivähoidossa?

Tämä kysely on olennainen ja tärkeä osa saadakseni teiltä tietoa lapsen varhaiskasvatukseen liittyvistä asioista. Kysely toteutetaan XXX ja XXX päiväkodeissa.

Toivon, että täytätte kyselylomakkeen ja palautatte sen päivähoitopaikkaanne 16.5.2014 mennessä. Tiedot käsitellään luottamuksellisesti tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen.

Kyselyssä saatua materiaalia käytän tutkimuksessani tutkimustietona. Tutkimuksessani saatu tieto kootaan yhtenäiseksi tutkimustulokseksi, joten siinä eivät näy tunnistettavasti yksittäiset vastaukset. Opinnäytetyöni valmistuttua se on luettavissa päiväkodissanne.

Tarja Järvelä
Sosionomi AMK-opiskelija
tarja.jarvela@student.kyamk.fi

KYSELYLOMAKE	
TAUSTATIEDOT:	
Kuinka monta lasta perheestänne on päivähoitossa ? _____	
Päivähoitossa olevien lasten ikä/iät _____	
Kyselyyn vastaa lapsen	
☐	Äiti
☐	Isä
☐	Muu, kuka _____
Kyselyyn vastaajan äidinkieli	
☐	Suomi
☐	Venäjä
☐	Muu, mikä _____
Lapsen äidinkieli	
☐	Suomi
☐	Venäjä
☐	Muu, mikä _____
Lapsi on	
☐	Kokopäivähoitossa
☐	Osa-aikahoidossa
☐	Aamu- tai iltapäivähoitossa
Perhemuoto	
☐	Ydinperhe
☐	Uusioperhe
☐	Yksinhuoltaja
☐	Muu, mikä _____
Oletko	
☐	Töissä
☐	Opiskelija
☐	Kotiäiti/-isä
☐	Työtön
☐	Eläkkeellä
☐	Muu, mikä _____

Rastita (X) jokaisen kysymyksen kohdalla omaa näkemystäsi parhaiten vastaava vaihtoehto						
Miksi lapsesi on päivähoidossa?	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
1. Vanhemman työssäkäynnin vuoksi.						
2. Vanhemman opiskelun vuoksi.						
3. Lapsen sosiaalisen kehityksen vuoksi (kavereiden vuoksi).						
4. Ryhmätaitojen kehittymisen ja sääntöjen oppimisen vuoksi.						
5. Lapsi saa suunnitelmallista, ohjattua, kasvatustavoitteisiin perustuvaa toimintaa.						
6. Lapsen kielellisen kehityksen vuoksi.						
7. Saan vanhemmuuteen kasvatuksellista tukea.						
8. Lapsellani on oikeus päivähoitoon.						
9. Lastensuojelun tukitoimena.						
10. Perheeseen on syntynyt pienempi sisar.						
11. Taatakseni turvallisen kasvuympäristön lapselleni.						
Vastaa seuraaviin lapsen päivähoitoon liittyviin väittämiin	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
12. Päivähoito tukee lapsen ja vanhemman suhdetta						
13. Päivähoitossa otetaan huomioon perheen erityistarpeet.						
14. Päivähoitossa huomioidaan lapsen yksilöllisyys ja persoonallisuus						
15. Päivähoito merkitsee minulle vanhempana, että						
16. Onko sinulla mielessäsi vielä jotakin, jonka haluaisit tuoda tässä yhteydessä esille?						
Kiitos vastauksistasi !						
Palauta lomake päiväkodin henkilökunnalle kirjekuussa. Saat henkilökunnalta arpalipukkeen ja osallistut kahden keppihevosen arvontaan.						

Miksi lapsi on päivähoidossa?

